

Retouradres : Gilbert Cant
Perstraat 88 9120 Haasdonk

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1

'T GROENE WAASLAND

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift
27ste jaargang - nr 3; mei 2007 - nr **150**

**150ste
nummer**

NATUUR EN MILIEU

nummer 1

nummer 146

nummer 101

IN HET WAASLAND

U HEEFT 'T GROENE WAASLAND NUMMER 150 IN DE HANDEN !

Sinds **1981** een wisselende ploeg van vrijwilligers uit verschillende natuur- en milieubewegingen in de weer om dit tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift samen te stellen.

In de beginjaren sloegen, op initiatief van ABLLO, vijf verenigingen de handen in elkaar om een gezamenlijk tijdschrift uit te brengen. Nu zijn er bijna 20 verenigingen die regelmatig een artikel in het GROENE WAASLAND publiceren.

Het is onbegonnen werk om al de mensen die ooit meewerkten of nu nog actief zijn op te sommen, maar de hoofdredacteurs *Marc De Jong*, *Filip Brokken* en *Erik Everaert* verdienen zeker een plaatsje in dit voorwoord.

De technologie om een tijdschriftje samen te stellen is in de loop van de jaren natuurlijk sterk geëvolueerd. Marc typte nog alle artikels zelf uit en verzorgde met knip- en plakwerk de lay-out. Nu is de computer een onmisbaar instrument geworden in de deskundige handen van onze coördinator en 'Manus van alles' *Gilbert Cant*. Hij is de laatste jaren de drijvende kracht achter dit tijdschrift en samen met zijn vrouw Maria slaagt hij er telkens weer in een boekje samen te stellen dat gezien mag worden!

Ook op inhoudelijk vlak is er wel wat veranderd in de loop der jaren. Naast natuur en milieu krijgen nu ook thema's als mobiliteit, ruimtelijke ordening, energiebeheer en gezondheidsrisico's de nodige aandacht. Een vaste waarde is en blijft onze overzichtskalender waarin alle activiteiten van de Wase milieu- en natuurverenigingen gebundeld worden.

In de toekomst willen we nog meer uitgroeien tot een overkoepelend tijdschrift dat een spreekbuis

woordje hoofdredacteur

vormt voor de verschillende Wase natuurverenigingen en hun krachten bundelt. Alleen zo kunnen we voldoende gewicht in de schaal leggen bij de verschillende overheden en samen opkomen voor een Waasland waar het goed en veilig is om te wonen en waar de natuur voldoende ruimte krijgt.

STEKENE

In de bossen tussen grens
en vaart hangt nog hun schaduw:
koppigaards, messentrekkers,
smokkelaars en schurken,

heksen en verbranders,
landverraders, vossenstreken
van kriekeput tot wildernis
in dierlijke legenden.

Het oude zwart-witverhaal
is dood en wel begraven,
de overlevende woorden
worden ouder en ouder.

Langs uitgewiste sporen
staat nog een eenzaam station
geen gedender meer van staal
alleen maar zachte recreanten.

Uit vuur en klei geboren
geeft het oude gelaag
vandaag nieuw leven
aan wind- en watervogels.

Jos De Rudder

VERZET TEGEN MESTVERWERKINGSBEDRIJF TE MEERDONK GROEIT.

De huidige wetgeving laat het nog niet toe, maar anders zouden Natuurpunt en ABLLO ongetwijfeld beroep aantekenen bij de minister tegen de verleende bouwvergunning voor het mestverwerkingsbedrijf langs de Krekeldijk te Meerdonk. Zolang gemeentebesturen nog niet de volledige bevoegdheid hebben voor het verlenen van bouwvergunningen kunnen particulieren en verenigingen nog geen hoger beroep aantekenen inzake dossiers van ruimtelijke ordening tegen beslissingen van de bestendige deputatie. Het is de Oost-Vlaamse deputatie die een bouw- en milieuvergunning verleend heeft voor het omstreden bedrijf in het Krekengebied van Saleghem. Negatief advies van het gemeentebestuur van Sint-Gillis-Waas en van de gemachtigde ambtenaar werden genegeerd. Ook de bezwaren van omwonenden en van de natuurverenigingen werden terzijde geschoven. Nu kunnen beide verenigingen alleen maar hopen dat het verzet van het gemeentebestuur en van de gemachtigde ambtenaar bij Minister Van Mechelen, bevoegd voor Ruimtelijke Ordening, resultaat oplevert.

Natuurpunt en ABLLO vinden dat mestverwerking zo dicht bij een natuurgebied niet kan. Het bedrijf is te grootschalig en hoort thuis op een bedrijventerrein. Het zal mest verwerken van tientallen varkensbedrijven in het Waasland, klanten van eenzelfde veevoederfirma, ook de aanvrager van de vergunningen. Alle transport van en naar de verwerkingsinstallatie moet **over de smalle kronkelige Krekeldijk** (zie foto). Onmogelijk en gevaarlijk vinden zowel het gemeentebestuur als de milieuverenigingen. De fraaie Krekeldijk maakt deel uit van het fiets- en wandelpad, geschikt voor rolstoelgebruikers, dat Natuurpunt samen met het gemeentebestuur vorig jaar heeft uitgestippeld en bewegwijzerd. **De dijk zelf is bovendien gedeeltelijk in natuurgebied gelegen.**

foto Hugo De Beuckeleer

foto Hugo De Beuckeleer

Ook de specifieke vereisten van dit mestverwerkingsbedrijf baren de verenigingen en omwoners zorgen: 9500 m² opslag van dierlijke mest, 15.000m² mestverwerking per jaar, oppompen van 2220m² grondwater, opslag van 12.500 l dieselolie, stuk voor stuk activiteiten die bij ongevalen ernstige gevolgen kunnen hebben voor het hele krekengebied. De winning van grote hoeveelheden grondwater zal ongetwijfeld de waterstand in het nabij gelegen Panneweelmoeras doen dalen. Dit kleine maar zeer waardevol reservaat heeft nu reeds te lijden van een te laag waterpeil in de zomer.

De aanvrager van de bouwvergunning blijkt de zorg voor milieu- en natuur niet hoog in het vaandel te voeren. Bij de inrichting van het vorig jaar overgenomen varkensbedrijf enkele honderden meters verder langs de Krekeldijk heeft hij vele tientallen bomen en struiken gekapt zonder de opgelegde heraanplant te respecteren en verhardingen aangelegd zonder vergunning. ABLLO en Natuurpunt vrezen dan ook het ergste bij een eventuele uitbating van het mestverwerkingsbedrijf.

De verenigingen zijn ten zeerste verontwaardigd omdat de bestendige deputatie de vergunningen verleend heeft en alle bezwaren heeft genegeerd. Hoewel de mogelijkheid niet voorzien is in de vergunningsprocedure zullen beide verenigingen een brief met bezwaren sturen naar minister Van Mechelen voor de verleende bouwvergunning en naar minister Peeters voor de milieuvergunning. De vrijwilligers van Natuurpunt die vele hectaren natuurgebied in het Saleghemse Krekengebied beheren willen alle wettelijke middelen benutten om het landschap langs de Krekeldijk en het zicht op Meerdonk ongeschonden te behouden. Nu juist deze omgeving ook in "Vlaanderen Vakantieland" werd gepromoot voelen zij zich extra gemotiveerd.

natuurpunt
waasland noord

ABLLOvzw

WASE NATUUR EN CULTUUR IN DE DURMETUIN IN TIELRODE, EEN SCHOT IN DE ROOS!

Dat natuur en cultuur hand in hand gaan en ook door het publiek gesmaakt wordt, werd andermaal bewezen met het evenement van zondag 6 mei 2007 in de Durmetuin in Tielrode.

*Was voor de organisator, Ons Streven vzw, door het toezeggen van de verschillende deelnemers het doel reeds bereikt, werden alle twijfels op slag weggenomen door de massale opkomst. In het beste geval en in onze stoutste dromen werd gedacht aan 500 bezoekers, **maar het waren meer dan 1000 (duizend!) mensen** die door het toegangshek binnentoomden. Ze konden genieten van een resem activiteiten op een ontspannen en gemoedelijke sfeer en dit in een unieke locatie, de Durmetuin.*

De verschillende deelnemers deden dan ook hun uiterste best om de vele geïnteresseerden een boeiende dag te bezorgen.

Tijdens deze dag lanceerde Ons Streven haar jaarlijkse zomerzoektocht met als thema '30 jaar samen', naar aanleiding van 30 jaar fusie.

De fotoreeks, een impressie van dit geslaagd evenement, neemt je mee door de Durmetuin en laat je de sfeer proeven van de gevarieerde standen met natuurverenigingen, plastische kunstenaars, muziek, sketches, workshops, kindervertellings, wandelingen, ambachten en nog zo veel meer.

En de zon was nog net van de partij, al hadden we voor een reserve gezorgd.

Ons Streven

ONS STREVEN NAAR DE RAAD VAN STATE

Vier bestuursleden van Milieuwerkgroep Ons Streven vzw trokken op 10 mei naar de Raad van State. Ze woonden er de openbare terechtzitting bij in de zaak van de milieuwerkgroep tegen de Vlaamse regering. "Ons Streven" vraagt de nietigverklaring van het besluit van 11 december 2006 van Minister Peeters waarbij hij de beroepen tegen de beslissing van de Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen, om een milieuvergunning in de Kouterbeekvallei aan de Burgemeester A. Heymanstraat 101 te verlenen, ongegrond verklaarde.

De milieuwerkgroep diende op 23 februari 2007 een verzoekschrift tot vernietiging van deze vergunning in. De milieuvereniging motiveerde deze vraag omdat de Vlaamse Minister zijn besluit nauwelijks motiveerde, en deze motivering tevens tegenstrijdige elementen bevatte. Bovendien bevindt zich op deze locatie een poel en komt in dit gebied de kamsalamander voor. Deze amfibieënsoort komt voor op bijlage 3 van het decreet op het Natuurbehoud van 19 juli 2002. Volgens artikel 14 en 16 van het decreet op Natuurbehoud is overheid en aanvrager verplicht om deze poel als natuurlijk relict te bewaren en te vrijwaren van aantasting. De

juridische actie

Milieuwerkgroep voerde ook aan dat de bouw en uitbating van dit tankstation onverenigbaar is met de goede plaatselijke ruimtelijke ordening.

Zowel de Vlaamse regering als de tussenkomende partij voerden aan dat het verzoekschrift ongegrond diende verklaard te worden. Ze voerden daarbij "een hele batterij aan argumenten" aan.

In zijn verslag verwerpt de auditeur van de Raad van State alle opwerpingen van de overheid en de aanvrager. De auditeur meent dus dat de Milieuwerkgroep Ons Streven vzw voldoet aan alle voorwaarden en dat ze wel degelijk belang heeft bij de vernietiging van het beroep. De auditeur stelde tevens vast dat de beslissing van de minister werd genomen met kennelijke schending van de formele motiveringsplicht, door niet te antwoorden op de beroepsargumenten inzake de bescherming van de kamsalamander en tevens met kennelijke schending van artikel 16 van het decreet Natuurbehoud. De auditeur stelt dan ook de vernietiging van het besluit en dus ook van de milieuvergunning voor.

**De uiteindelijke beslissing
ligt nu in de handen van de
Raad van State.**

BESTE VRIENDEN VAN DE NATUUR.

Met enige schroom begin ik als nieuwe voorzitter van vzw Durme. Zoals u wellicht gelezen hebt, heeft **André Verstraten** vanaf 1 januari 2007 immers een stap opzij gezet binnen onze vereniging.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik om André te bedanken voor al het werk dat hij gedurende vele jaren als vrijwilliger en voorzitter heeft gepresteerd. Zijn verdiensten voor onze vereniging en voor het natuurbehoud in onze regio zijn immens.

Het was vrij snel duidelijk binnen de raad van bestuur, dat André opvolgen als voorzitter geen gemakkelijke taak zou worden. Daarom werd er voor gekozen om het takenpakket van het vroegere voorzitterschap te verdelen over de leden van het bestuurscomité.

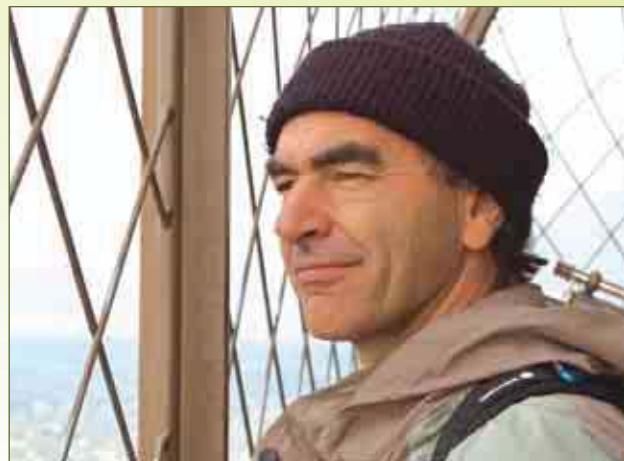
De kerntaak van het nieuwe voorzitterschap houdt ondermeer het voorbereiden van de verschillende vergaderingen in en het verzorgen van de interne en externe communicatie van vzw Durme. Het financiële beleid zal vanaf nu gedragen worden door Domien Van Parys, het personeelsbeleid zal gedragen worden door Patrick Robberecht en Frans Van Havermaet zal de functie van secretaris op zich nemen. De werking van onze 2 bezoekerscentra en het beheer van de reservaten blijft André Verstraeten graag mee opvolgen.

In heel dit groeiproces naar een nieuwe bestuursploeg mag ik zeker de professionele medewerkers van onze vereniging niet vergeten bedanken. Ook zij hebben mee bedacht hoe het nieuwe bestuursteam vzw Durme in de toekomst het best zou functioneren. Daarnaast hebben zij tevens hun volle steun en begeleiding beloofd aan de nieuwe ploeg.

Tegelijk met het nieuwe voorzitterschap hebben enkele leden van het oude bestuurscomité hun engagement ten opzichte van de vereniging een beetje teruggeschroefd. Ik moet dus ook Marc Hebbelinck (penningmeester), Karine van Doorselaert (secretaris) en Eric Everaert bedanken. Ik hoop dat de nieuwe lichter bestuurders dezelfde gedrevenheid en vastberadenheid aan de dag zal leggen zoals zij die jarenlang gedemonstreerd hebben.

Er zijn dus binnen een termijn van enkele maanden heel wat veranderingen gebeurd binnen de schoot van onze vereniging. Misschien staat de restyling van het logo daar wel symbool voor.

Ik nodig dan ook alle leden uit om hun vrienden en kennissen te overtuigen om ook lid te worden van vzw Durme. Zou het niet prachtig zijn als ik volgend jaar fier kon melden dat we de kaap van

duizend leden overschreden hebben? Als extra overtuigingsmiddel liggen er in het bezoekerscentrum van Molsbroek een hele stapel welkomstpakketten voor nieuwe leden klaar.

Een regionale natuurvereniging zoals vzw Durme is en blijft nodig om een actief, enthousiast en kritisch natuurbelief te kunnen voeren.

Geert Braem

VZW DURME ZOEKT JOBSTUDENTEN!

Wij zoeken jobstudenten voor de permanentie van ons bezoekerscentrum Donkmeer in Berlare. Periode: juli en augustus 2007, met weekend- en avondwerk. Misschien iets voor jou? Je bent minimum 17 jaar, sociaal vaardig en je hebt een boontje voor de natuur.

Contactpersoon: Jan Maertens 0478 76 55 49 of bezoekerscentrum Molsbroek 09 348 30 20

SOORTEN- BESCHERMINGSPROJECT MOERVAARTMEERSEN

Vorig jaar en begin dit jaar werd in het natuurreservaat de Moervaartmeersen het soortenbeschermingsproject 'ontwikkeling van nieuw habitat voor Roerdomp, IJsvogel en Bokje' uitgevoerd. De Moervaartmeersen liggen in Sinaai en vormen tussen de Leebeek en de grens van Daknam een lint van meersen langsheen de Moervaart. Natuurpunt beheert momenteel 5 ha in dit beschermde landschap.

Het soortenbeschermingsproject kon plaatsvinden dankzij een flinke financiële ondersteuning vanwege de provincie Oost-Vlaanderen, die 90% van de kosten op zich nam. Ook de stad Sint-Niklaas ondersteunt het project.

Het project bestaat uit drie luiken. Het eerste gedeelte bestond uit het herprofileren en verbinden van twee voormalige visvijvers. Dit was nodig omdat ze steile en verstevigde oevers hadden. Hierdoor was er geen oevervegetatie en raakten dieren zoals kikkers en salamanders moeilijk in en uit de vijvers. Door de werken zal de vijver meer beschutting bieden en zal hij meer voedsel bevatten voor soorten als Roerdomp en IJsvogel. Enkele steile wanden zullen behouden blijven zodat IJsvogel hierin kan nestelen.

Het tweede luik van het project hield het plaatsen van drie rasters in zodat we dit jaar kun-

natuurpunt

nen starten met begrazing door runderen. Zo zullen onder andere de percelen langsheen het wandelpad op de dijk van de Leebeek nabegraasd worden (= begrazing start pas na een eerste maaibeurt). Deze zijn vaak te nat om een goed maaibeheer te kunnen voeren. Het tweede nabegrazingsblok omvat een voormalig weekendverblijf en enkele dottergraslanden. Een derde begrazingsblok zal o.a. de vijver en enkele gekapte sparrenbossen omvatten. Ook enkele percelen die niet van Natuurpunt zijn zullen mee begraaasd worden. Op deze derde locatie zal de begrazing van

april tot oktober gebeuren i.p.v. enkel in het najaar. De begrazing zal zoveel mogelijk gebeuren met runderen van lokale landbouwers. Door de begrazing zullen de graslanden nog beter kunnen beheerd worden. Deze begraasde stukken zijn ook een ideaal biotoop voor vogelsoorten als Watersnip en Bokje. Als derde luik van het project werden enkele percelen met een gezamenlijke oppervlakte van 1,2 ha aangekocht.

Voor meer informatie kan u terecht bij conservator Tom Neels

tel: 03/7725930 of tomneels@telenet.be
of op www.natuurpunt-zuid-waasland.be

groenlachen

SUCCESRIJKE VOORSTELLING VAN DE KLIMAATFILM VAN AL GORE IN SINT-GILLIS WAAS

foto Erik Rombaut

de milieubeurs trok heel wat belangstellenden aan. Al de verenigingen die in Sint-Gillis Waas actief zijn, stelden zich voor en ze konden op grote belangstelling rekenen.

Het oudercomité van de gemeentelijke basisschool Het Kompas heeft, samen met ABLLO vzw en gesteund door het gemeentebestuur van Sint-Gillis Waas en Tandem vzw, een zeer geslaagde milieuhappening gehouden in Sint-Gillis Waas. Op donderdag 19 april werd de klimaatfilm 'An inconvenient truth' van Al Gore vertoond aan alle 5de en 6de klassers van de basisscholen van Sint-Gillis Waas. Op zaterdag 28 april 2007 werd de film twee keer gratis vertoond voor een groot publiek. Niettegenstaande het hete aprilse zomerweer (!!!) was de belangstelling van het publiek enorm. Meer dan 400 mensen kwamen naar de film kijken, in aanwezigheid van de voorzitter van de Vlaamse Mina Raad, Hubert David. Na afloop werden een aantal prijzen verloot en konden de belangstellenden zich informeren over een klimaatvriendelijke levenswijze in een interessante milieubeurs.

De grote theaterzaal van het gemeentelijk centrum 'De Route' zat helemaal vol, voor de voorstelling van de klimaatfilm van Al Gore in Sint-Gillis Waas.

foto Erik Rombaut

foto Erik Rombaut

NIET GENOEG LICHT IN SINT-GILLIS WAAS

In Sint-Gillis Waas bestaat er een vreemde gewoonte. In een vorig nummer van het Groene Waasland signaleerden we al dat na de vernieuwing van de verlichtingsarmaturen, de oude lampen blijven staan en ook blijven branden. Dat is opnieuw gesignaleerd, deze keer op het Stationsplein van Sint-Gillis Waas. Ook daar werd een aantal jaren geleden de verlichting gemoderniseerd en versterkt met enorme vermogens, tot ergernis van een aantal bewoners van het plein die geen verlichting meer nodig hebben op de slaapkamers. Maar erger is dat de oude lamp, aan de gevel bevestigd in het midden van de foto, ook gewoon is blijven branden.

Nochtans lezen we in het milieubeleidsplan van de gemeente Sint-Gillis dat het gemeentebestuur een werkpunt wil maken van de lichthinderproblemen in de gemeente.

Er is duidelijk nog werk aan de winkel.

ABLLOvzw

foto Erik Rombaut

foto Erik Rombaut

**ABLLO VZW EN OOK GROEN!
SINT-GILLIS WAAS WENSEN EEN
VEILIGE AFSCHERMING
VAN HET STROPEFSIETSPAD,
TER HOOGTE VAN 'DE ROUTE'**

Al vele maanden vragen diverse organisaties aan het gemeentebestuur van Sint-Gillis Waas om de halfverharde rijweg ter hoogte van het gemeentelijke centrum 'De Route' af te schermen van het Stropersfietspad met een passende beplanting (een haagbeuken heg, met daartussen hoogstammige essen bijvoorbeeld). Auto's rijden er nu namelijk ongehinderd het Stropersfietspad op en hinderen er de vele fietsers. Ook de lokale jeugdbewegingen drongen al aan op maatregelen, na een bijna-ongeval met één van de fietsende jongeren. Bovendien brengen die auto's keitjes en steenslag op de fietsroute, wat leidt tot slipgevaar voor fietsers. Op 28 april 2007, hebben enkele leden van ABLLO vzw samen met de lokale Groen! afdeling met een ludieke actie aandacht gevraagd voor het probleem. Met rood-witte linten werd de plaats waar de beplanting gewenst is, afgespannen. Er was erg veel sympathie voor de actie van voorbijrijdende fietsers. De bevoegde schepen Chris Lippens beloofde naar aanleiding van deze actie, om de situatie snel op te lossen.

ABLLOvzw

foto Erik Rombaut

groenlachen

**PESTICIDEN IN
RUILVERKAVELINGSGBIED**

Voorjaar 2007.

De Vlaamse Landmaatschappij voorzag in de ruilverkaveling Sint-Gillis Waas talrijke aanplantingen. Die aangeplante elzenkanten werden in Sint-Pauwels (Geinsteindestraat) door de aanpalende landbouwer in het voorjaar 2007 afgezaagd en vervolgens werd de beekkant deskundig met pesticiden behandeld. De oevervegetatie werd bijna helemaal dichtgeploegd.

foto Erik Rombaut

De door de Vlaamse Landmaatschappij aangeplante houtkanten langs de oude spoorzate Sint-Niklaas-Hulst worden ter hoogte van de Geinsteindestraat te Sint-Pauwels met pesticiden besproeid door de aanpalende landbouwer.

foto Erik Rombaut

Zelfs de mooi begroeide oevers van de grachten en sloten in dit gebied te Sint-Pauwels werden helemaal doodgespoten. Een flagrante overtreding van de wet, die door ABLLO vzw werd aangekaart op de milieuraad van Sint-Gillis Waas. ABLLO vzw vroeg om dergelijke pesticidencowboys, die het imago van de hele sector besmeuren, hard aan te pakken en te verbaliseren.

foto Erik Rombaut

foto Joris Everaert

BROEDGEVAL OOIEVAAR IN BERLARE

Vorige winter waren er verschillende meldingen van een ooievaar aan het Donkmeer in Berlare. Sinds 18 maart werd ook een tweede ooievaar gezien. Kort daarop werden de twee vogels waargenomen, bezig met de bouw van een nest in de Reservaatzone Donkmeer die door vzw Durme wordt beheerd. Ondertussen zitten de vogels te broeden.

Uitzonderlijk is niet alleen het broedgeval op zich maar zeker ook het feit dat het in volstrekt natuurlijke omstandigheden gebeurt. Het omvangrijke nest zit op de 'stomp' van een door stormweer afgeknapte populier. Van op het terrein van de toeristische eendenkooi is het nest heel goed te zien.

Voor de laatste broedgevallen van wilde ooievaars in Vlaanderen moeten we al terug tot op het einde van de 19de eeuw met o.m. een broedgeval in Zele. De oorzaak van de achter-

uitgang is complex en ligt zowel in het Afrikaanse overwinteringsgebied (verdroging, achteruitgang sprinkhanen door sproeistoffen) als bij ons (verlies aan habitat). Ook tijdens de trek hebben ooievaars het hard te verduren (afschot, hoogspanningskabels). De terugkeer van ooievaars in de lage landen heeft veel te maken met kweekprogramma's, zoals in het Zwin en Dierenpark Planckendael. Op die manier hebben al verschillende vogels in Vlaanderen een zomerstek gevonden zoals in Lokeren (Daknam) en Hofstade. Op deze laatste plek werd trouwens één van de ooievaars uit Berlare in 2005 als jonge vogel geringd. vzw Durme onderzoekt de mogelijkheid om later dit jaar ook in Berlare -in geval van een geslaagd broedgeval- de vogels te ringen.

Het broedgeval in Berlare betekent in ieder geval een pluim op de hoed van de natuurbeschermers in de regio. De foeragerende vogels werden immers al waargenomen in de natuurreservaten van vzw Durme (Reservaatzone Donkmeer en Scheldebreeken) en Natuurpunt (Heidemeersen en Kalkense Meersen).

Jan Maertens

**WAAR MEN GAAT LANGS
WASE WEGEN...
OF DIT LANDSCHAP WORDT
U AANGEBODEN DOOR...**

Wanneer na de winter het eerste groen verschijnt en onze inheemse vogels stuk voor stuk opnieuw hun eerste lied aanheffen, begint vooral de landbouw in een razend tempo het leefklimaat van het buitengebied te vervuilen.

Voor al voor akkerlanden en voor percelen die

omgezet worden van grasland in akkerland geldt nu de regel 'sproeien is de boodschap'.

Terwijl volgens de 'countdown 2010' het biodiversiteitsverlies tegen 2010 moet stoppen, doet de landbouw er alles aan om de biodiversiteit nog te verarmen.

Niet enkel de landbouwer maar ook de particulier en zelfs de gemeenten schijnen deze gewoonte over te nemen. Kruidachtige wilde planten die insecten aantrekken en/of later zaad vormen en een voedselbron voor heel wat vogels zijn, moeten het ontgelden.

Terwijl in Engeland landeigenaars subsidies krijgen om een strook van hun grasland en/of akkerland ecologisch te beheren, worden die stroken bij ons volledig plat gespoten.

In het slechtste geval wordt zelfs het ganse perceel volledig behandeld met pesticiden.

Niet enkel het perceel maar ook de oever en grachttranden tot zelfs de grachtbodem krijgt frequent dezelfde behandeling terwijl dit wettelijk verboden is. Van handhaving is hier geen sprake.

De negatieve invloed van de landbouw op ons milieu is absoluut geen mythe. Doen we zo verder dan zullen nog meer akker- en weidevogels maar ook zangvogels het moeilijk krijgen. Niet voor niets werd er onlangs geprotesteerd voor de fabriek van Bayer door mensen die vonden dat zij verantwoordelijk zijn voor de hoge sterfte van de bijen ; iets wat ook bij ons in stijgende lijn optreedt.

Bijen hebben stuifmeel nodig. Waar pesticiden gebruikt worden krijgen ecologisch meer waardevolle kruidachtige planten geen kansen meer. Voor bijen worden dergelijke biotopen enerzijds waardeloos ; anderzijds richten de bijen zich dan noodgedwongen op deze vergiftigde planten. Dit geldt ook voor andere invertebraten. Op termijn heeft dat dan weer een negatieve invloed op onze insectenetters die actief zijn in landbouwgebieden.

natuur verminkt

Niet enkel het stedelijk milieu vormt de laatste jaren meer en meer de bron van sociale en ecologische problemen ook het buitengebied zal op deze manier nog meer de bron vormen van sociale (reukoverlast, zichtvervuiling, afname leefkwaliteit..) en ecologische (bodem-, lucht- en watervervuiling) problemen.

In Zwijnaarde volgt UGent reeds meer dan 40 jaar de mezenpopulatie op in het 'Huitsepot' bos. Dit bos wordt gedeeltelijk omringd door gras- en akkerlanden.

Afgelopen lente werd de controle van de nestkasten aangevat op 14 maart. Op dat ogenblik waren een aantal landbouwpercelen rond het bos, volledig behandeld met pesticiden en lagen er roestbruin bij. Tijdens die eerste controle vond ik drie verse dode koolmezen in een nestkast. In de daaropvolgende weken vond ik 9 legfels die om een onverklaarbare reden werden verlaten. In de afgelopen dertig jaar waarin ik persoonlijk de populatie opvolg, heb ik dergelijke situatie nog nooit meegemaakt en vermoed ik een rechtsreeks verband tussen het pesticidengebruik in de omgeving en de dood van een aantal volwassen en jonge koolmezen.

Normaal begint een koolmees, wanneer haar eerste legfel om een of andere reden verloren gaat, vrij snel een vervolglegfel. Geen enkel van de 9 koppels waarvan het legfel of broedsel verlaten werd, startte een vervolglegfel. Dit wijst sterk in de richting van de dood van een of beide ouders. Waar het legfel verloren ging na het uitkomen van de jongen, werden de jongen voor onderzoek overgebracht naar het de dienst Pathologie van Ugent.

Het is duidelijk dat als de landbouw op deze manier verder werkt onze fauna en flora verder zal verarmen.

Jenny De Laet (ABLLO vzw)

UNIEKE STUDIERICHTING NATUUR- EN LANDSCHAPS- BEHEER - 3DE GRAAD TSO

Zin in een levendige opleiding? Interesse in al wat groeit en bloeit? Steek je graag de handen uit de mouwen?

Dan is de unieke studierichting natuur- en landschapsbeheer misschien iets voor jou (of je zoon of kleinzoon...).

Deze opleiding kan je starten in de derde graad aan het LTI te Oedelem. En voor wie van ver komt, je kunt op internaat in Brugge.

landschapsbeheer

bodem, het water). In het vak natuurbeheer maak je kennis met verschillende beheers-technieken. Je ontdekt zo hoe je verschillende biotopen kan gaan beheren. En uiteraard zal je dit ook in de praktijk kunnen gaan uitvoeren. De natuur beheren zonder de juiste materialen is ondenkbaar. Vandaar dat je in algemene techniek leert deze materialen gebruiken en onderhouden. Je maakt kennis met verschillende landschappen in het vak geografie. En in het vak topografie leer je dan weer hoe je een terrein kan opmeten. Voor de vakken wordt er zoveel mogelijk samengewerkt met organisaties zoals Natuurpunt, de Regionale landschappen en het Agentschap voor Natuur en Bos.

Wat kan je daar later mee doen?

Wil je verder studeren dan sluiten de hogeschool opleidingen groenmanagement en milieuzorg goed aan op de studierichting. Je kunt ook altijd direct aan de slag als technisch beambte in allerlei natuurprojecten van overheid of natuurverenigingen. Je bent ook goed voorbereid om het examen natuur- en boswachter af te leggen.

Interesse?

Aarzel dan niet om contact op te nemen met het **dichtstbij gelegen CLB** om te weten waar in Vlaanderen je deze studierichting kan volgen of met de betreffende school.!

Wat studeer je vooraf?

Een ideale voorbereiding is de richting biotechniek. Maar met een flinke dosis interesse in de natuur kan je natuurlijk ook in de richting starten. Enige ervaring bij de JNM of Natuurpunt is natuurlijk een pluspunt.

Wat leer je zoal in deze studierichting?

Je krijgt een stevige portie natuurkennis in het vak biotoopstudie. Met ervaren gidsen bezoek je interessante natuurgebieden in de omgeving van de school. Je leert zo een heleboel planten, dieren en biotopen kennen. Ecologie is natuurlijk onmisbaar in het natuurbeheer. Je leert er de samenhang tussen het levende (de planten en dieren) en het niet-levende (de

LTI 't BRUGSE VRIJE
Bruggestraat 190, 8730 Oedelem
050/350.984
info@lti-oedelem.be
www.lti-oedelem.be

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

*L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.*

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Vrijdag 1 juni

Natuurpunt Zuid-Waasland

Nachtvliinderinventarisatie (ook voor beginners!)

Samenkomst: om 21u30 aan het pompgemaal in de Moervaartmeersen. Einde: ± middernacht

Hans Kinders, die vorig jaar op de cursus ook meelichte, zorgt voor de begeleiding.

Info: Tom Neels, tel: 03 772 59 30

Zaterdag 2 juni

Velt Busreis.

We bezoeken een biowaterkerskwekerij, een eeuwenoude (werkende) watermolen, Clobila (een onderzoeks en opleidingscentrum, labo, ecotuin) en we gebruiken een bio/vegetarische maaltijd in het klassevol Gentse restaurant "de Panda". Vertrek om 8 u aan hotel Serwir te Sint Niklaas, terug rond 22u. Picknick voor 's middags meebrengen. Kostprijs 32€ (35€ indien vismaaltijd). Inschrijven voor 23 mei door storting op de rekening van Velt Waasland 979-9481311-51 met vermelding van aantal vegetarisch maaltijden en/of aantal vismaaltijden. Geef zeker een seintje aan Jan De Bock (037776846) of jan.de.bock1@telenet.be

Zondag 3 juni

Hortus ter Saksen

Natuurtocht: BEERSEL-ST. MARTENS-LENNIK
Kastelenroute in het pajottenland langs de gekende kastelen van Beersel, St. Pieters-Leeuw (coloma) en Gaasbeek.

Afspraak: 9 uur kasteel van Beersel

Inschrijven bij Etienne (0478 422 350)

Vriendenkring Panneweel Tweede Open Schuurdag in het Natuurhuis Panneweel

Mogelijkheid tot deelname aan kleine gezinsvriendelijke activiteiten en wandelingen. Je kan ook rustig genieten met een drankje in onze boomgaard. Doorlopend van 13 uur tot 18 uur

Ons Streven + CVN

Geleide natuurwandeling 'Tielrode Veer'

Samenkomst: 14.15 u. aan het Durmeveer van Tielrode. Info: 03 711 04 43 - deelname gratis

Vzw Durme Fietsen door Groen Zele

Rustige fietstocht (ongeveer 30 km) langs de Groene Boorden van Zele. Afspraak om 14.00 uur aan de Kouterkerk in Zele.

Info Patrick De Brauwer, 052 44 88 38 debrauwer-patrick@scarlet.be

vzw Durme Ringen van jonge Steenuilen

Sinds 1999 worden jaarlijks jonge steenuilen geringd die geboren worden in nestkasten.

Afspraak: 10.00 uur aan de kerk van Hamme Sint-Anna

Info: Frans Van Havermaet, 052 47 18 93 of frans.van.havermaet@telenet.be

CVN + Ons Streven + vzw Durme

Molsbroek Lokeren 14u30 L

Info: Peter Claus, 09 348 30 20, peter.claus@vzw-durme.be. Buiten de kantooruren bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

CVN Scheldeboorden Antwerpen LO 10u00 L

Natuurpunt Zuid Waasland Bustocht naar

de Viroin (zie vorig groene waasland)

vertrek : 7u30 Samenkomst: parking Syntra

Gids: Hans Vermeulen. Info: Christel Stybos tel: 052 46 00 58

Vrijdag 8 juni

Ons Streven Ons Streven lanceert 'Leren van elkaar'

We onderzoeken het provinciaal domein 'Roomacker', waarbij zowel specialisten als leken welkom zijn, met de bedoeling wat meer van de natuur te leren en te begrijpen.

Samenkomst: 19.00 u. aan de kerk van Tielrode. Info: 03 711 04 43 - deelname gratis.

Natuurpunt Zuid Waasland D a k n a m s e meersen, natuureducatieve wandeling.

om 20u00 Laarzen of stevige schoenen, verrekijker. Samenkomst: Kerkje van Daknam.

Gids: Philippe Van de Velde 09 349 40 99

Ons Streven + Vzw Durme Thema-avond over nachtvlinders (insectenwerkgroep)

Afspraak: 20.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek. Info: Patrick De Spiegeleir, 09 348 83 18

CVN Daknamse Meersen 20u00 L

Zaterdag 9 juni

Velt druivensnoei om 10 u bij Maurice Vertenten, slachthuisstraat 51, te Sint Niklaas. Tijdens deze demonstratie leer je de zomersnoei en het krenten. Iedereen welkom. Gratis.

Zondag 10 juni

CVN Marktweg, Kuil, Eekhoek 14u30 *
Fondatie 14u00 L
Kruiskapel Eksaarde 14u00 L

Ons Streven + Vzw Durme Heidewandeling
Een splinternieuwe wandeling dwars doorheen de randen van de Heide met nog enig natuurlijk en landschappelijk schoon. Via de marktweg verken-
nen we de Kuil en de Eekhoek.
Afspraak: 14.00 uur aan de Heidekapel in Waasmunster.
Info: Clem Ruelens, 052 46 02 56

vrijdag 15 tot zondag 17 juni

Natuurpunt Waasland Noord Wandelweekend in de Viroinvalllei

Zie vorig groene waasland.
Kostprijs : leden 95 €, niet-leden 100 € per persoon
door storting op rekening 000-01056608-72
Er zijn nog enkele plaatsen vrij...
Bel daarvoor Marc Bogaerts 03 779 89 31 of mail
naar Marc@Panneweel.be
Inbegrepen : overnachting, 2 x ontbijt, 2 x pic-nic
en 2 x avondeten (drank niet inbegrepen).

Zondag 17 juni

CVN Drie Beken 14u00 L/*

CVN+ Natuurpunt Zuid Waasland

Daknamse Meersen 14u30 aan kerkje van Daknam. Laarzen of stevige schoenen. Gids: Philippe Van de velde 09 349 40 99

Velt Groene zomer. *Zie ook kalender info*
Twee ecologische tuinen kunnen bezocht worden van 10 tot 18u: Phillipe en Jaklien Heyvaert-De Becker, Kloosterstraat 6, 9190 Stekene (Klein Sinaai) en Marc en Miek Seeuws, Brandstraat 2A, 910 Sint-Niklaas. Gratis.

Zaterdag 23 juni

CVN wandeling rond de buitenkant van het Fort van Steendorp
Dit natuurgebied wordt beheerd door het Agentschap van Natuur en Bos van de Vlaamse

k a l e n d e r

Gemeenschap. We wandelen in een mooie en gevarieerde naturomgeving. Soms lijken we wel in de Ardennen te vertoeven. Het leven in het bos is zeer zeker de moeite waard. We wandelen langs de werken aan de Roomkouter, een bijkomend natuurgebied dat ook zal beheerd worden door de Vlaamse gemeenschap en de gemeente Temse.

Het imposante Fort vormt een schitterend geheel met de omliggende natuur. We ontdekken hoe de natuur langzaam maar zeker het "oude vliegveld" inpalmt, de brede grachten overbrugt en zelfs tussen de bakstenen aanhechtingspunten vindt om daar wortel te schieten ...

Bij nat weer zijn laarzen aangewezen.

Afspraak om 10 uur aan de hoofdingang van het Fort, Kapelstraat, kasseibaan ter hoogte van het bushokje.

info : Nine Van Hoyweghen 03/774.44.70

Zondag 24 juni

Hortus ter Saksen Zomerwandeling

14 - 16 uur In het arboretum lopen we de laatbloeiers zoals Catalpa, Herfstpaardenkastanje en enkele grootbloemige Magnoliar niet zomaar voorbij. Ook bomen en planten die bij onze vroege voorouders rond Midsomer respect afdwongen zetten we in de kijker. In de natuurtuin bekijken we de evolutie in de graslandvegetatie en de bloemrijke oever van de vijver.

Gids: Anita Morjaen Organisatie: CVN-Waasland
Afspraakplaats: schuilhuis Hof ter Saksen

CVN Etbos Moerbeke-Waas 14u30 L
Hof Ter Saksen Beveren-Waas 14u00 L/*

Ons Streven + vzw Durme Landschapswandeling

Bekijk het Molsbroek eens door een andere bril: een verkenning van het beschermd landschap. De vele schakeringen verraden een rijke historie van de plek. Ontdek de verschillende elementen in dit beschermd landschap, het zal je kijk op het gebied voor goed veranderen.

Afspraak: 14.30 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek. Het einde is voorzien om 17.00 uur.
Info: Wouter De Pauw, 09 348 30 20, wouter.depauw@vzwdurme.be. Buiten de kantooruren bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

Zondag 1 juli

CVN + Ons Streven + vzw Durme

Molsbroek Lokeren 14u30 *
Info: Peter Claus, 09 348 30 20, peter.claus@vzwdurme.be. Buiten de kantooruren bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

CVN Waterwingebied 14u00 L

Vriendenkring Panneweel Uilen leven 's nachts. Onder begeleiding gaan we, gewapend met pincet en vergrootglas gaan we "braakballen pluizen".

Vandaag kunnen de kinderen zich ook creatief uitleven. Onder leiding van Corry maken ze zelf een pers om planten, bladeren of bloemen tussen te drogen. Die wordt beschilderd en versierd met servet-techniek. Kostprijs 4€, inschrijven bij Corry (037768689) of Corry@panneweel.be.

Voorts is er kersenpluk in de boomgaard waar vrijwilligers welkom en graveren we nieuwe naamplaatjes voor de fruitbomen.

Velt van 14u tot 18u, Panneweel Meerdonk. Naar aanleiding van de openschuurdag kunnen kinderen zich creatief uitleven. Onder leiding van Corry maken ze zelf een pers om planten, bladeren of bloemen tussen te drogen. Die wordt beschilderd en versierd met servet-techniek. Kostprijs 4€, inschrijven bij Corry (037768689) of Corry.hellemans@telenet.be.

van 14u tot 18u, Panneweel Meerdonk.

Kersenpluk en graveren van nieuwe naamplaatjes voor de fruitbomen. Vrijwilligers welkom.

Zaterdag 7 juli

vzw Durme Lange Zomerse Wandeling

Dit is één van onze klassiekers die gewoonlijk op ruime belangstelling kan rekenen. We wandelen ongeveer 10 km door de Gratiebossen en Berlarebroek en zoeken de weg terug langs Donkmeer en Bareldonk. In principe geschikt voor kinderwagens (weersafhankelijk). Afspraak om 19.00 uur aan de parking van de firma Seghers Keppel (het vroegere Dynamec), Gentse steenweg 311 in Zele. Het einde is voorzien om 22.(30) uur. Info Patrick De Brauw, 052 44 88 38 debrauw@patrick@scarlet.be

Ons Streven + vzw Durme

Het nachtleven houdt je wakker

Vleermuizen zijn nachtdieren en daarom bij het grote publiek onbekend en onbemind. We maken kennis met de ware aard van deze dieren en hun duistere gewoontes. Tijdens de wandeling bespiëren we ze met batdetectors. We trekken er te voet op uit om deze fluwelen fladderaars te ontmoeten bij valavond.

Afspraak: 20.00 uur aan het bezoekerscentrum Molsbroek. Het einde is voorzien om 23.00 uur.

Info: Wouter De Pauw, 09 348 30 20, wouter.depauw@vzwdurme.be. Buiten kantooruren bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59.

Zondag 8 juli

Ons Streven + vzw Durme

Insectenwandeling in de Moeren

Unieke gelegenheid om zowel met de insecten van De Moeren als met het natuurgebied zelf (enkel met gids toegankelijk!) kennis te maken. We worden op sleeptouw genomen door de twee ervaren insectenkenners Hans Kinders en René Pletinck. Laarzen!

Afspraak: 14.00 uur aan de kerk van Hamme-Zogge.

Info: Frans Van Havermaet, 052 47 18 93 of frans.van.havermaet@telenet.be

Vrijdag 13 juli

Ons Streven - Leren van elkaar

Op onderzoek in het provinciaal domein Roomacker in Tielrode met de bedoeling wat meer van de natuur te leren en te begrijpen.

Samenkomst: 19.00 u. aan de kerk van Tielrode - deelname gratis - iedereen welkom

Info: 03 711 04 43

Zaterdag 4 augustus

Velt Met kostendelend vervoer trekken we naar Blueberry fields om er zelf bessenpluk te gaan doen. Voorzie een lunchpakket. Afspraak om 10 uur aan Hotel Serwir.

Bel of mail naar Marc als je mee gaat. (037768689 of Marc.temmermans@telenet.be)

Zondag 5 augustus

CVN Molsbroek Lokeren 14u30 *

Velt van 14u tot 18u, Panneweel Meerdonk. Naar aanleiding van de openschuurdag kunnen kinderen zich creatief uitleven. Onder leiding van Corry maken ze zelf een fotokader met rijst en schelpjes. Kostprijs 4€, inschrijven bij Corry (037768689) of Corry.hellemans@telenet.be.

van 14u tot 18u, Panneweel Meerdonk

Pruimenpluk en graveren van nieuwe naamplaatjes voor de fruitbomen. Vrijwilligers welkom.

Vrijdag 10 augustus

Ons Streven - Leren van elkaar

Op onderzoek in het provinciaal domein Roomacker in Tielrode met de bedoeling wat meer van de natuur te leren en te begrijpen.

Samenkomst: 19.00 u. aan de kerk van Tielrode - deelname gratis - iedereen welkom

Info: 03 711 04 43

k a l e n d e r

Zaterdag 25 augustus

CVN wandeling rond de buitenkant van het Fort van Steendorp

Dit natuurgebied wordt beheerd door het Agentschap van Natuur en Bos van de Vlaamse Gemeenschap. We wandelen in een mooie en gevarieerde naturomgeving. Soms lijken we wel in de Ardennen te vertoeven. Het leven in het bos is zeer zeker de moeite waard. We wandelen langs de werken aan de Roomkouter, een bijkomend natuurgebied dat ook zal beheerd worden door de Vlaamse gemeenschap en de gemeente Temse.

Het imposante Fort vormt een schitterend geheel met de omliggende natuur. We ontdekken hoe de natuur langzaam maar zeker het "oude vliegveld" inpalmt, de brede grachten overbrugt en zelfs tussen de bakstenen aanhechtingspunten vindt om daar wortel te schieten ...

Bij nat weer zijn laarzen aangewezen.

Afspraak om 10 uur aan de hoofdingang van het Fort, Kapelstraat, kasseibaan ter hoogte van het bushokje.

info : Nine Van Hoyweghen 03/774.44.70

Vriendenkring Panneweel de nationale vlinderdag en zijn er allerhande activiteiten rond vlinders. Verder kunnen kinderen zich creatief uitleven. Onder leiding van Corry maken ze zelf een fotokader met rijst en schelpjes. Kostprijs 4€, inschrijven bij Corry (037768689) of Corry@panneweel.be. Voorts is er het samen fruit plukken in de bio-boomgaard van het Panneweel en graveren we verder de nieuwe naamplaatjes van de fruitbomen.

Zondag 26 augustus

CVN Klei en Vallei 14u15 L
R. De Vidtpark St-Niklaas 10u00 *

Ons Streven + CVN - Geleide natuurwandeling 'Klei en Vallei'

Samenkomst: 14.15 u. aan het Durmeveer van Tielrode (Temse)

Info: 03 711 04 43 - deelname gratis

Natuurpunt Zuid Waasland

Bustocht naar het Vogelfestival 2007 (NL)

Het is het festival van het jaar als u van vogels en natuur houdt. Er zijn meer dan honderd standhouders die allerlei producten voor enthousiaste natuurliefhebbers verkopen, zoals: telescopen, vogelvriendelijke tuinproducten, verrekijkers, vogelboeken, buitenkleding, natuurkunstwerken tot eco-vogel en natuurreizen aan toe.

Er wordt een aantrekkelijk programma aangeboden

met tal van activiteiten. In twee aparte zalen wordt een grote variatie aan lezingen gepresenteerd. Er zullen prachtige prijzen te winnen zijn met de grote Vogelfestival prijsvraag. Ook voor de jeugd is er een aantrekkelijk en spannend programma o.l.v. WILDzoekers, kortom op het vogelfestival is er voor ieder wat wils. Zie site www.vogelfestival.nl inschrijving is verplicht.

Info: Eddy De Taeye tel: 03 772 28 08

www.natuurpunt-zuid-waasland.be/nieuws/vogelfestival.html

dinsdag 28 tot donderdag 30 augustus

Vzw Durme Vakantiecursus Natuurschilderen

Sinds enkele jaren organiseren wij samen met lerares Teresa De Smet allerlei kleinschalige activiteiten rond 'natuurschilderen' voor volwassenen, waaronder een driedaagse vakantiecursus.

Wat / Programma

Voor beginnende en gevorderde kunstschilders drie dagen lang samen schilderen en ontspannen in de Scheldebroeken van Zele en Berlare met o.m. één vroegochtendsessie en één avondsessie. Wij verblijven bij Sabine en Jan, Dijkstraat 182 in Zele.

Inschrijven

Inschrijving (uiterlijk 15 juli) is definitief na storting op 001-1154791-82 met vermelding 'vakantiecursus natuurschilderen'. Prijs voor formule volpension € 150; voor dagformule € 95. Verzekering tijdens de schildersessies en een jaarabonnement op het tijdschrift Durme- en Scheldeland van vzw Durme zijn in de prijs inbegrepen.

Inschrijven kan via de cursusverantwoordelijke Info Teresa De Smet, 09 228 99 05 en 0478 23 46 07 teresa.de.smet@telenet.be

Zaterdag 1 september en zondag 2 september

Velt vredesfeesten met als thema "diversiteit".

In de Castrodreef staan we met een stand. We doen een "bioanimatie" met kwis en proevertjes. Op zondagmorgen een duurzaam ontbijt en een debat. Het definitieve programma vind je later op de affiches, flyers en website van Villa Pace.

Zondag 2 september

Vriendenkring Panneweel Timmeren en bouwen van nestkastjes. De vrijwilligers van Natuurpunt Waasland Noord maken vooraf enkele bouwpakketjes zodat je onmiddellijk aan de slag kan. Je kan nadien ook een bouwschema mee naar huis nemen.

CVN Molsbroek Lokeren 14u30 *
Grote Geul Kieldrecht 14u00 L

Zaterdag 8 september

Ons Streven - Leren van elkaar

Op onderzoek in het provinciaal domein Roomacker in Tielrode met de bedoeling wat meer van de natuur te leren en te begrijpen.

Samenkomst: 9.00 u. aan de kerk van Tielrode - deelname gratis - iedereen welkom

Info: 03 711 04 43

Zondag 9 september

CVN Drie Beken 14u00 L/*

Zondag 16 september

Ons Streven + CVN - Geleide natuurwandeling 'Bunt en Bos'

Samenkomst: 14.15 u. Café In den Bunt, Bunt Hamme

Info: 03 711 04 43 - deelname gratis - iedereen welkom

CVN Cuesta-Sombeekse Meersen 14u00 L

Zondag 23 september

Ons Streven Kom eens uit uw kot en proef de verenigingen van Temse'.

Het is een soort digustatiedag waar mensen kunnen 'proeven' van activiteiten van zo veel mogelijk verenigingen van Temse met menukaarten waaruit 'à la carte' voorgerecht, hoofdgerecht en dessert kan besteld worden.

De start (vanaf 14.00 u.) en aankomst (tot 17.00 u.) van een boeiende tocht heeft plaats in de polyvalente zaal JOC De Nartist, C. De Landtsheerlaan 26 a, Temse.

Meer info volgt later en via andere kanalen.

Vzw Durme Fietsen door Groen Berlare

Rustige fietstocht (ongeveer 30 km), op zoek naar aanstekelijke natuur in Berlare: omgeving Donkmeer, Berlarebroek, Scheldebreen... Afspraak om 9.00 uur aan bezoekerscentrum Donkmeer.

Info Jan Maertens, 052 45 31 41
jan.maertens@vzwdurme.be

CVN Stopers St-Gillis-Waas 10u00 L

Zondag 30 september

CVN Heidebossen 14u00 L
Schauselbroek Temse 14u30 L/*

Zaterdag 6 Oktober

Vzw Durme

Beheerswerk in de Zure Gavers (Zelee)

'Dotterbloemhooilanden' komen in verschillende

natuurgebieden van vzw-Durme voor. Deze zeldzame graslanden zijn typisch voor onze streek. Om ze te behouden, is het nodig om de ondiepe greppels regelmatig te ontmodderen. Dit jaar doen wij een inspanning voor de 'Zure Gavers' in Zelee.

Afspraak om 14.00 uur aan de Geitenboerderij 't Leenhof, Wezepoelstraat 162 in Zelee (afhalen: zelfde plaats om 17.00 uur). Meebrengen: werkkledij (wordt vuil!), laarzen, werkhandschoenen en eventueel spade.

Zondag 7 oktober

Ons Streven + CVN - Geleide natuurwandeling 'Tielrode Veer'

Samenkomst: 14.15 u. aan het Durmeveer van Tielrode (Temse)

Info: 03 711 04 43 - deelname gratis - iedereen welkom

CVN Overstromingsgebied 14u00 L
Molsbroek Lokeren 14u30 *

KALENDER INFO

OPEN SCHUURDEURDAGEN IN 'T PANNEEL

Net als vorig jaar zal het Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te Meerdonk tijdens de zomermaanden de wandelaars en de natuurrecreanten verwelkomen in het rustige Saleghem Krekengebied. Ons aanbod van een begeleide wandeling en of een kindvriendelijke activiteit bij een natje en een droogje in het prachtige kader van de boomgaard van het Panneweel bekoorde velen.

Ook dit jaar zal telkens op de eerste zondag van de maand tussen 13 en 18 uur iets te beleven vallen. Er wordt voor gezorgd dat er steeds gezins- en kindvriendelijke activiteiten worden voorzien. Ook in 2007 wordt er samengewerkt met VELT-Waasland. Nieuw is dat ook de Oxfam-Wereldwinkel van Sint-Gillis-Waas elke open deurdag van de partij zal zijn.

Meer info: natuurhuis.panneweel@gmail.com

**VZW DURME
ZOMERTENTOONSTELLING
IN BEZOEKERSCENTRUM
DONKMEER**

ii.s.m. de Raad van Bestuur van het Cultureel Centrum van Berlare

De Donk Gefotografeerd

Beelden van Donkmeer en Reservaatzone, gezien door de lens van het fotocollectief 'Stroming' uit Berlare.

Openingsuren:

in juli en augustus elke zon- en feestdag van 14.00 tot 18.00 uur. Gratis toegankelijk.

**PRIJS HERMAN DELAUNOIS 2007
HET AGRARISCH PATRIMONIUM
IN VLAANDEREN**

Deadline inzendingen : 31 augustus 2007!

KVNS wil haar vierjaarlijkse prijs in 2007 besteden aan het beste initiatief rond het agrarisch patrimonium en landbouw.

Vele redenen dienen zich aan om ditmaal de schijnwerpers te richten op een thema over het landbouwverleden dat sterk bedreigd is.

Oscar Delaunois en zijn echtgenote C. Bonefske waren, samen met Armand de Lattin, de grondleggers (in 1910) van de allereerste leefmilieuvereniging in Vlaanderen, nl. "Vereniging tot behoud van Natuur- en Stedenschoon" (nu KVNS).

De industrialisatie en grootschalige verstedelijking van het begin van de 20ste eeuw verloederden het landschap en beschadigden de mens.

In 1919 werd hun zoon Herman geboren. Hij kreeg van hen de passie voor het historische Vlaamse landschap mee : groen, kleinschalig en met een schat aan historische monumenten.

Veel van zijn publicaties zijn ook vandaag nog verrassend actueel en begeistertend.

Bij zijn overlijden in 1983 werd op initiatief van zijn weduwe Hélène Lacor met giften van rouwenden en sympathisanten het Fonds Herman Delaunois opgericht en ter beschikking gesteld van KVNS. Bedoeling van dit fonds is de strijd voor de bewaring van het historische landschap te ondersteunen. Het fonds reikt daarom de vierjaarlijkse prijs Herman Delaunois uit, waarvan het reglement te lezen is op www.abllo.be of aan te vragen bij: **K.V.N.S., Carnotstraat 47 bus 3 te 2060 Antwerpen, tel. 03/232.35.31.**

**GROENE ZOMER
EN
OPEN TUINEN**

**open tuinen
zondag 17 juni
van 10u tot 18u**

Filip en Jaklien Heyvaert-De Becker

Kloosterstraat 6
9190 Stekene (Klein Sinaai)
Oppervlakte tuin: 20 are

Extra: Velt-stand

Beschrijving tuin:

De tuin bestaat uit twee gedeelten: een gedeelte rond het huis en een later toegevoegd perceel achteraan. Beide werden aangelegd door ecologisch werkende tuinarchitecten. Het huis en de tuin er rond liggen op straatniveau. Het niveauverschil met de lager gelegen tuin werd opgevangen door een in hoefijzervorm opgebouwd stenen stapelmuurtje. Het hogere gedeelte bestaat uit droog zand met een hierbij aangepaste beplanting. Het lager gelegen gedeelte bestaat uit vochthoudend zand.

De tuin vertoont een mooie opbouw en structuur met een zeer goede gelaagdheid en een gevarieerde begroeiing. Klimplanten op het huis zorgen voor nog meer sfeer.

De grote vijver achteraan bevat natuurlijk grondwater waardoor hij een wisselend niveau kent. Hij is begroeid met een grote verscheidenheid aan planten.

Achter de vijver ligt een gezellige boshoeck met begroeide bodem en heel veel sfeer.

Diverse standplaatsgebonden en besdragende struiksoorten werden uitgekozen. Door de plaatselijk lager gehouden haag is er een verbinding met het achterliggende meersenlandschap.

Er werden ook een speelse, ovaalvormige moestuin en enkele fruitsoorten in deze tuin geïntegreerd

Wegbeschrijving: Vanuit Lokeren richting Moerbeke, dan richting Stekene, in Klein-Sinaai de eerste straat rechts (Boudelostraat), dan links.

Vanuit Stekene richting Moerbeke, net voor Moerbeke

links.

Vanaf de N49 afrit Moerbeke, richting Klein-Sinaai, door het dorp tot aan T-punt, rechts richting Moerbeke, eerste straat links.

Inkomprijs: gratis

Marc en Miek Seeuws

Brandstraat 2A

910 Sint-Niklaas

Oppervlakte tuin: 10 are, bos :60 are

Extra:

Inlichtingen te verkrijgen voor tegel- en speksteen-kachel

Velt standje aanwezig. Drinkje te krijgen.

Rondleiding: door eigenaars.

Beschrijving tuin:

Een zeer grote tuin (met bosje) van 70 are op zandgrond die aan de straatzijde droger is en achteraan vochtig. De voortuin is dan ook een mini-heidetuin. De verharding is tot een strikt minimum beperkt en grint en grasdallen lei-

den naar de garage. Een mooie gemengde haag met vooral hulst en meidoorn vormt de scheiding met de burens. Deze haag wordt geschoren volgens de groeikracht van de struiken- niet recht - wel golvend.

Van op een zeer gezellig terras met ijzeren pergola begroeid met druiven heb je een mooi zicht op de tuin. De zeer knap uitgedachte geometrische opbouw met vierkanten en achthoeken valt niet dadelijk op, maar toont wel dat deze tuin een knappe structuur heeft, en daardoor veel sfeer. Borders zorgen voor de nodige kleur.

Er is heel wat variatie tussen open en gesloten ruimte... Het weidegras van vroeger is nu een kruidenrijk gazon dat door de tuin slingert met inspringende borders. Dit grasoppervlak versmalt naar achteren toe om het dieptezicht te vergroten en gaat over in een bospad dat dit dieptezicht nog versterkt.

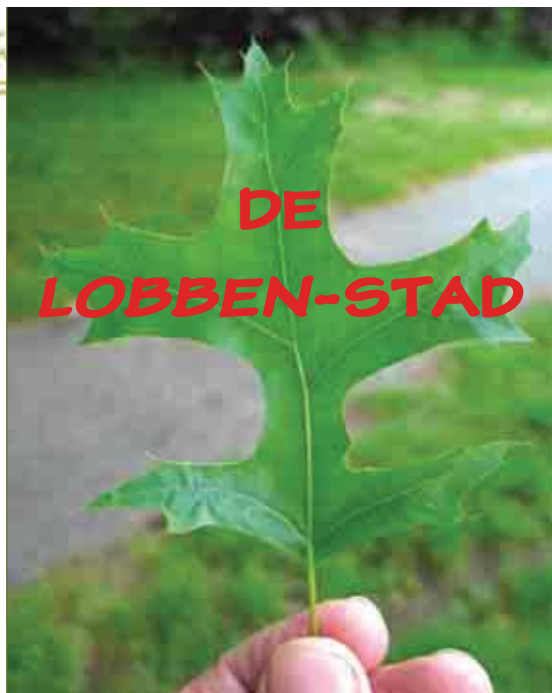
Het bosje achteraan wordt ecologisch beheerd volgens de richtlijnen 'duurzaam bosbeheer'. De hout opbrengst van het bosje zorgt voor de verwarming van de woning. Het kleine hout blijft onbewerkt tussen de aanplant liggen. Middenin een kleine boomgaard. Onder de fruitbomen staan heel wat bloembollen. Tijdens een rondwandeling vallen enkele kleine blikvangers uit recyclagemateriaal op. Er werd ook een opening gelaten met zicht op de natuurlijke vijver van de burens. De vele klimplanten op huis en tuinhuis maken alles heel gezellig.

Wegbeschrijving:

Vlakbij de spoorlijn Sint Niklaas - Temse nabij de overweg met Eigenlo. Van hieruit richting Velle (ten Oosten dus) is de Brandstraat de eerste zijstraat links. Parkeren doe je best in Eigenlo.

Inkomprijs: gratis

DE LOBBEN-STAD

KUNNEN DE ECOLOGISCHE
NADELEN VAN DE TUINSTAD
(BROADACRES CITY)
EN VAN DE COMPACTE STAD
(COMPACT CITY)
DOOR DE LOBBENSTAD
(LOBE CITY)
WORDEN OPGEHEVEN.

Een casestudy over de stad Sint-Niklaas (België, prov. O-VI).

Door Erik ROMBAUT (1) & Els PODEVYN (2)
december 2006.

1 Inleiding

Steden worden algemeen beschouwd als oorzaak van vele sociale én ecologische problemen. Kunnen steden in de toekomst ook bron van oplossingen worden? En zo ja, welk is dan daarbij het best mogelijke stedenbouwkundige patroon?

Er is in de literatuur al lang discussie over de ideale stedenbouwkundige vorm van een ecologisch-duurzame stad: is de compacte stad wel zo duurzaam als wel eens wordt aangenomen (zie b.v. WILLIAMS et al., 2000; JENS et al., 1996). Hoe duurzaam is compact en hoe compact is duurzaam? Deze discussie staat bekend als het

lobbenstadmodel

dilemma van de compacte stad: ongebreidelde stadsuitbreiding gaat ten koste van het platteland, maar 'inbreiden' door het opofferen van het stedelijk groen om de stad compacter te maken is evenmin wenselijk. Dan heeft de stedeling gebrek aan recreatief groen op loopafstand én is bijvoorbeeld het oplossen van de (hemel)waterproblematiek in de stad onmogelijk.

Het huidige voorstel van de administratie en de overheid voor de afbakening van het regionaalstedelijk gebied van Sint-Niklaas (www.ruimtelijkeordening.be) heeft een concentrische uitbreiding van de stad voor gevolg, wat zal leiden tot een verder uitdijende compacte stad. We gaan in dit artikel na of er een alternatief kan gevonden worden voor deze concentrische stadsuitbreiding, waarin toch de taakstelling die Sint-Niklaas via het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen kreeg inzake industrie en wonen, kan gerealiseerd worden.

2 De lobbenstad en de tuinstad

2.1 De 'lobbenstad'

Na een grondige studie ter zake, komt TJALLINGII (1992, 1994, 1996) tot de conclusie dat de **lobbenstad** wellicht de meest interessante vorm is voor een ecologisch-duurzame stad, de eco-

Figuur 1: Door overheid en administratie voorgesteld plan voor de concentrisch uitdijende stad Sint-Niklaas (PODEVYN, 2006).

polis. De lobbenstad is als stedenbouwkundig patroon ontwikkeld in de eerste helft van de twintigste eeuw en is veel toegepast bij de uitbreiding van Europese steden¹.

Veel Europese en Aziatische centra zijn Middeleeuws en hebben een compact veelhoekige vorm (zeshoek, vijfhoek,...). In zijn dissertatie 'ecological conditions' stelt TJALLINGI (1996) dat om een ecopolis te kunnen bereiken, dergelijke compacte centra best worden uitgebreid volgens een radiale stadslobbenstructuur, met daartussen een netwerk van blauwgroene vingers.

Die radiale blauwgroene vingers worden zo mogelijk aangesloten op het Vlaams ecologisch netwerk (VEN²) en/of het Natura2000 netwerk in het buitengebied. Deze blauwgroene vingers brengen meer natuur bij het stadscentrum en geven mogelijkheden voor piek- en seizoenswaterberging van overvloedig wit (hemel)water uit de stedelijke lobben, wat niet langer in de riolen wordt geloosd.. De blauwgroene vingers zijn aantrekkelijk voor wandel- en fietsrecreatie vlak bij de deur, ze scheppen mogelijkheden voor aantrekkelijke, korte fietsroutes naar het centrum en hebben een gunstige invloed op het stadsklimaat. Steden zijn warmer en hebben tegelijk vaak gebrek aan ventilatie (DENTERS, 2006). Blauwgroene vingers warmen minder snel op dan de stenige lobben. Zo ontstaan drukverschillen die voor extra ventilatie van de stad (door convectie) zorgen. (Zie figuur pagina 29) In de blauwgroene vingers kunnen ook tal van randstedelijke functies een plaats vinden: kinderboerderij, volkstuinjes, kerkhof, sportpleinen, Wanneer goed nagedacht wordt over *patroon* (inrichting met gradiënten) en proces (ecologisch beheer) kan de biodiversiteit én de sociale waar-

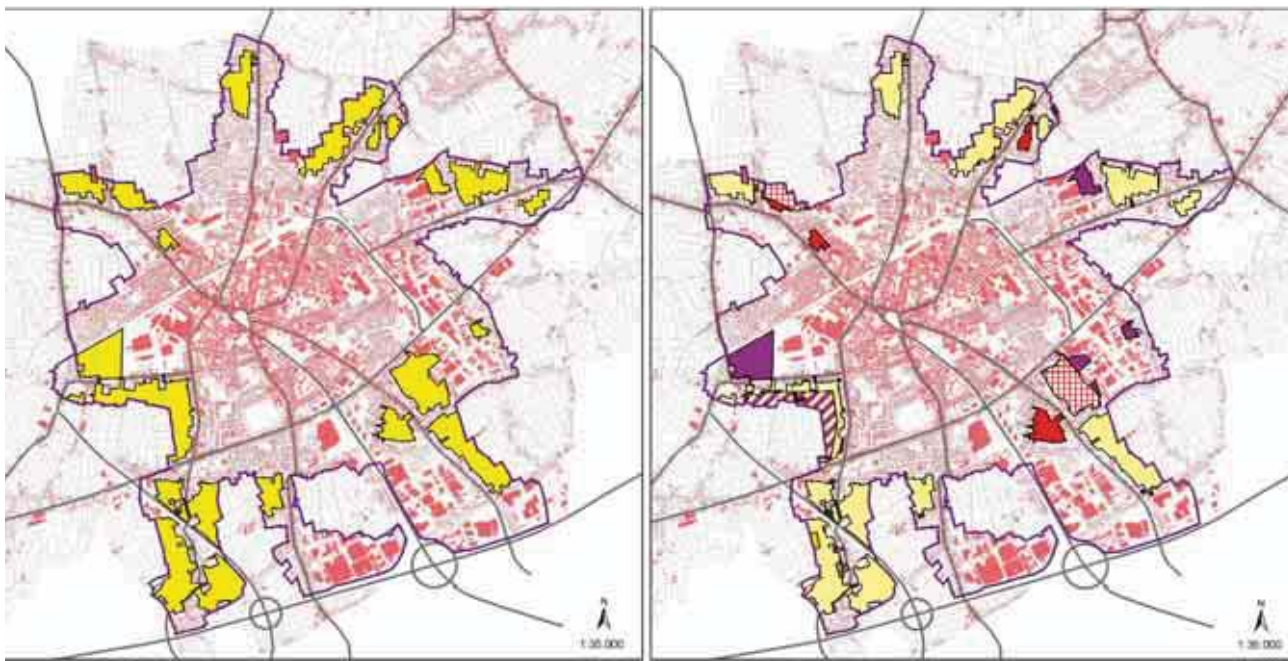
de van de blauwgroene vingers erg hoog zijn. Wanneer een kwartier fietsen naar het centrum en centraal station als redelijke reistijd wordt aangehouden, dan kan de lengte van de stedelijke lobben ongeveer 2500 meter zijn. Tjallingii stelt de breedte van de lobben op ongeveer 600 meter vast, zodat 'plattelandskwaliteit' voor zoveel mogelijk stedelingen binnen loopafstand aanwezig is (ROMBAUT & MICHIELSEN (2005). De as van deze radiale stadslobben is voorzien van zeer krachtig en frequent openbaar vervoer. In een lobbenstad is de waterketen de drager van de blauwgroene wiggen, de verkeersketen draagt de radiale stedelijke lobben. Met de lobbenstad, waarin de strategie van de twee netwerken wordt gehanteerd (water en verkeer) heeft Tjallingii een mogelijke uitweg geschetst uit de 'compacte stad discussie'. Stedelingen kunnen van twee walletjes eten: er is zowel groen in de buurt als zeer krachtig openbaar vervoer, en het centrum van de stad ligt binnen fietsafstand.

2.2 De 'lobbenstad' versus de 'tuinstad'

In feite gaat de lobbenstad over een andere invulling van de ideeën die Ebenezer HOWARD al formuleerde op het einde van de negentiende eeuw als antwoord op de sociale onrust in de industriesteden van Groot-Brittannië. HOWARD (1898) bracht met zijn 'three magnets'-theorie een nieuw woonconcept: **de tuinstad**. Daarin werden de voordelen van de stad en die van het platteland gecombineerd in 'new-towns' (LAGROU, 2000). Ieder perceel heeft zijn huis met eigen private tuin. De kritiek op dergelijke tuinsteden is onder meer het gebrek aan compactheid, waardoor bijvoorbeeld de bediening ervan met openbaar vervoer slecht mogelijk is. Verspreide bewoning is duur wat nutsvoorzieningen betreft, produceert milieuproblemen en

¹Ondermeer het uitbreidingsplan van Keulen uit 1927 (Schumacher) en het vingerplan voor Kopenhagen (1948) waren gebaseerd op dit concept. Ook het algemeen uitbreidingsplan van Amsterdam (AUP uit 1935) vertoonde overeenkomsten met het lobbenstadmodel. Maar ook in steden als Hamburg, Berlijn, Stockholm, Frankfurt am Main werd soms minder soms meer expliciet het lobbenstadmodel gebruikt. In de meeste gevallen was dat een reactie op de concentrische groei van die steden, die als verstikkend werd ervaren (GIELING, 2006).

²Op 8 oktober 1997 keurde de Vlaamse regering het Vlaams decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu goed. Daarin wordt in artikel 17 het VEN gedefinieerd als een samenhangend en georganiseerd geheel van gebieden in de open ruimte waarin een specifiek beleid inzake het natuurbehoud zal worden gevoerd. Binnen de 5 jaar diende daartoe 125000 ha worden afgebakend via de ruimtelijke planning, als onderdeel van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Helaas is dat nog steeds niet volledig afgerond.

Open ruimten binnen lobbenmodel
283,79 ha

Bestemming gewestplan

mobilitateitsproblemen die onbeheersbaar zijn. Fishman (1990) beschrijft een dergelijke situatie als een broadacres city: the new city has an urban form that is too congested to be efficient, too chaotic to be beautiful and too dispersed to possess the diversity and vitality of a great city... no one can find the centre of a new city and its borders are even more elusive... in the old central cities, the jobless have moved in, the jobs out...

Tuinsteden leiden tot 'broadacres cities' (sensu Frank Lloyd Wright) met de genoemde nadelen van dien. Ongecontroleerde uitbreiding van tuinsteden leidt op de duur tot onleefbare situaties als Los Angeles, een stad van bijna 100 vierkante kilometer, ...the American dream ...

In de tuinstad betekenen de groene private buitenruimten omheen elke individuele woning een scheiding met de burens, je ontmoet de burens in het beste geval even aan de inrit van de tuinen, bij het oprijden van de oprijlaan. In tuinsteden dreigt dan ook sociale vereenzaming: burens zijn ver af. Het private groen scheidt de bewoners van elkaar.

Figuur 2: Het lobbenstadmodel toegepast op Sint-Niklaas (PODEVYN, 2006)

Lobbensteden verzoenen stedelijkheid en plattelandskwaliteit vlak bij elkaar in de buurt op een geheel andere wijze, zoals we eerder hebben beschreven. De (semi-)gemeenschappelijke blauwgroene vingers tussen de bebouwde stedelijke lobben verbinden de bewoners met elkaar. Sociale meerwaarde is gegarandeerd. Maar natuurlijk alleen als aan de verleiding wordt weerstaan om deze zones (deels) te herprivatiseren en af te sluiten voor de buurt (eco-ghetto).

3 Casestudy SINT-NIKLAAS

3.1 Probleem: de concentrische uitbreiding van de compacte stad

De door overheid en administratie voorgestelde afbakening van het regionaalstedelijk gebied Sint-Niklaas is gebeurd volgens het principe van de verder uitdijende compacte stad: de voorgestelde stedelijke uitbreidingen worden concentrisch omheen de oudere stadsdelen gepland (Figuur 1 uit PODEVYN, 2006). Daardoor dreigen een aantal groene vingers die vandaag nog diep in de stad doordringen, verder te worden

³Dat is bijvoorbeeld opvallend bij de voorziene stedelijke ontwikkeling richting De Ster, aan weerszijden van de Bellestraat / Zonneken, in het noordoosten van de stad Sint-Niklaas. Maar ook in het noordwesten van de stad maakt men dezelfde fout met het voorgestelde randstedelijk woongebied Clementwijk. Daardoor wordt de blauwgroene vinger langs de oude spoorzate, nu Stropersfietsroute, in de toekomst volgebouwd (op een door de wijk omsingeld groot stadspark na).

lobbenstadmodel

Uitbreiding van Sint-Niklaas	Concentrisch model	Lobbenstadmodel
Industrie Wonen	81,3 ha 2 785 woningen	113,0 ha 5 353 woningen(25 w/ha)
	↓	↓
Industrie Wonen	43,7 ha te kort 212 woningen overschot	12,0 ha te kort 2780 woningen overschot)

volgebouwd en wordt de afstand naar het groen voor de inwoners van de stad steeds groter³. Verdere concentrische uitbreiding van steden leidt op de lange duur tot onleefbare situaties als Athene Het groen ligt ver weg van het centrum: stedelingen vluchten naar het platteland. Bovendien bestaat er een verband tussen de concentrische afbakening van het regionaalstedelijk gebied Sint-Niklaas en een impliciete keuze voor te éézijdig tuinstedelijke uitbreiding, met weliswaar véél maar erg versnipperd (privaat) groen. Kritiek op dergelijke tuinsteden werd onder 2.2 geformuleerd.

3.2 Pleidooi voor de lobbenstad Sint-Niklaas

PODEVYN (2006) heeft een alternatieve mogelijkheid van stedelijke afbakening onderzocht. Ze heeft het lobbenstadmodel op Sint-Niklaas toegepast en een alternatieve afbakening van de stad met brede en compacte stedelijke lobben met daartussen blauwgroene vingers opgemaakt (Figuur 2).

PODEVYN (2006) onderzocht vervolgens of een dergelijk stadsuitbreidingsmodel de taakstelling van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen voor Sint-Niklaas voor industrie en wonen mogelijk maakt (Figuur 3).

De taakstelling voor Sint-Niklaas is 125ha bijkomend industriegebied en 3406 bijkomende woningen. De juridische voorraad bedraagt 46 woningen, stadsvernieuwing kan 475 woningen opleveren en door invulling van leegstand kan men nog eens 294 woningen vinden. De overblijvende woningvraag bedraagt dus 2573 woningen. Die moeten worden gezocht in bijkomende stedelijke uitbreiding. In Tabel 1 ziet men dat die taakstelling voor wonen net gehaald wordt in het concentrische uitbreidingsmodel met een overschot van 212 woningen. Maar in het door ons voorgestelde lobbenstadmodel is maar liefst plaats voor 2780 extra woonegelegenheden (bij een dichtheid van 25 woningen per hectare). Ook voor industrie is het lobbenstadmodel beter.

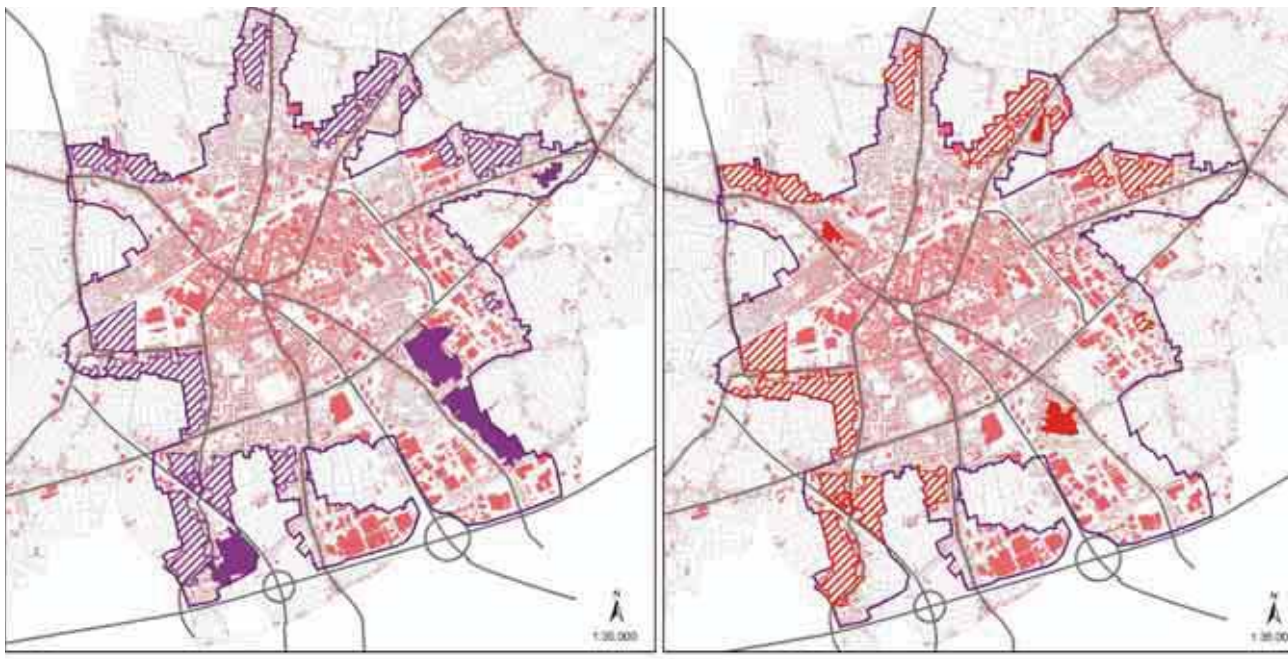
Tabel 1 (Podevyn, 2006): De uitbreiding van Sint-Niklaas volgens het Lobbenstadmodel kan de taakstelling van de overheid beter realiseren dan volgens het concentrisch model.

Het concentrische model vertoont een tekort van 43,7ha. Wanneer we in het lobbenstadmodel de zuivere industriegebieden optellen bij 15 % passende KMO-bedrijvigheid gemengd in de woonzones, hebben we slechts 12ha tekort.

De conclusie is duidelijk; een stedelijke uitbreiding via het lobbenstadmodel slaagt er beter in de taakstelling van de overheid voor Sint-Niklaas te realiseren, beter dan het door administratie en overheid voorgestelde concentrisch uitbreidingsmodel. (tabel1)

Toepassen van het lobbenstadmodel op Sint-Niklaas komt er bijvoorbeeld voor het noordwesten van Sint-Niklaas op neer dat de lintbebouwde invalswegen (ondermeer Vlyminckxhoek/Pleasantstraat, Sint-Gillisbaan/Vrouweeneenckhoekstraat/Bekelstraat) breder en compacter worden uitgebouwd en als stedelijke brede lob doordringen in het groene ommeland. De taakstelling voor woningen kan dan daar, binnen stadslobben gerealiseerd worden. Die concentratie van bewoning in bredere lobben rond de lintbebouwde invalswegen kan natuurlijk alleen maar als die invalswegen tegelijk voorzien worden van kwaliteitsvol openbaar (rail)vervoer.

Dat alles heeft dan voor gunstig gevolg dat de brede blauwgroene vinger langs en omheen de Stropersfietsroute kan blijven bestaan en diep in Sint-Niklaas kan doordringen. Er ontstaat een langere randzone tussen stad en platteland. Plattelandskwaliteit blijft dan te voet of met de fiets bereikbaar vanuit het centrum. In de vrijgehouden blauwgroene vingers kan dan ruimte worden gevonden voor zachte, groene sociale en ecologische functies waar Sint-Niklaas nood aan heeft: een stadsbos, een stedelijke kinderbeerderij, volkstuintjes, maar ook waterberging

Industrie 99,56 ha
(70,95 + 197,42*15%)

en infiltratiezones in combinatie met de zachtere recreatievormen bij de waterpartijen zoals hengel en de fit-o-meter. Naar het noorden toe kan deze blauwgroene vinger aansluiting vinden richting Stropersbossen. Recent heeft de Vlaamse Landmaatschappij in Sint-Gillis Waas trouwens inspanningen gedaan om groene en blauwe infrastructuur aan te brengen, aansluitend op het Vlaams Ecologisch netwerk De Stropersbossen.

Ook de voorgestelde afbakening van het regionaalstedelijk gebied van Sint-Niklaas in het westen, zuiden en oosten van de stad kan er met een dergelijke lobbenstadbenadering, véél duurzamer uitzien.

Wonen 183,23 ha
(15,42 + 197,42*85%)

Tabel 1 De taakstelling voor Sint-Niklaas voor industrie en wonen is ook mogelijk met een stedelijke uitbreiding volgens het lobbenstadmodel (PODEVYN, 2006)

4.2 Blauwgroene vingers

Voor het herstel van de stedelijke biodiversiteit, om meer streekeigen planten en dieren in de stad aan te trekken is er blauwgroene ruimte nodig.

Het stoppen van de stadsvlucht, met name van gezinnen met jongere kinderen, vraagt ook om (avontuurlijke) groene ruimte op loopafstand van de woning.

Waterproblemen oplossen zoals zuivering van afvalwater, infiltratie, bergen en bufferen van (hemel)water in de stad vraagt blauwe ruimte dicht bij de woningen.

Schoon water is een belangrijke conditie voor natuurontwikkeling. Kwaliteitsvol groen kan niet zonder kwaliteitsvol blauw.

Deze gewenste groene én blauwe ruimten worden dan ook best als een netwerk van blauwgroene vingers tussen de stedelijke bebouwde lobben ontworpen zodat de 'plattelandskwaliteit' voor zoveel mogelijk stedelingen binnen loopafstand aanwezig is.

4.3 De stedelijke rand

In een lobbenstad ontstaat tussen de compact bebouwde stedelijke lobben en de blauwgroene vingers een lange stedelijk randzone (urban frin-

4 Discussie

4.1 Stedelijke lobben

Een ecologisch-duurzame lobbenstad vraagt een voldoende compacte bewoning, zeker ook in de stedelijke lobben. Het exploiteren van rendabel openbaar vervoer, betaalbare openbare nutsvoorzieningen (riolering), openbare dienstverlening (post, huisvuil ophalen) en de introductie van kleinschaliger warmte/kracht koppeling voor de energievoorziening vereisen op wijkniveau voldoende brede en compact bebouwde stedelijke lobben. Smalle lintbebouwing en suburbanisatie langs grote wegen ('roadscapes'), zoals we ook veel hebben rond Sint-Niklaas, is daartoe niet compact genoeg.

Sint-Niklaas	Concentrisch model	Lobbenstadmodel
Omtrek stad (randzone)	± 28,6 km	± 44,0 km
Oppervlakte stad	± 2 537 ha	± 1 813 ha

ge). Lobbensteden hebben een zéér lange grens met het platteland. Dat is een tegenstelling met de compacte stad waar de grens tussen stad en platteland juist zo kort mogelijk is. Ook voor Sint-Niklaas geldt dit, dat blijkt uit Tabel 2. De stedelijke randzone van de bestaande plannen voor concentrische stadsuitbreiding bedraagt circa 28,6 kilometer. De hier gepresenteerde lobbenstad Sint-Niklaas heeft een stedelijke randzone van circa 44 kilometer. (tabel2)

Hoe langer de stedelijke rand is, hoe beter een ecopolis kan worden bereikt. Zo kan onder meer de waterketen ecologisch (bufferen, vasthouden, infiltreren) worden georganiseerd waardoor de stedenbouwkundige kwaliteit en de milieukwaliteit van de omgeving verbetert. Daardoor worden veel meer bewoners beloond met een aantrekkelijker woonomgeving (er zijn tegelijk stedelijkheid én landelijkheid in de buurt). Deze ruimtelijke strategie leidt tot het grootste aantal mensen dat kan wonen en leven nabij de stedelijke rand (TJALLINGII, 2000).

Inrichters van het buitengebied en inrichters van de stad dienen elkaar in deze stedelijke randzones letterlijk te ontmoeten en samen te zoeken naar een synthese en een onderlinge afstemming van hun (water)plannen. De stedelijke rand moet een eigen dynamiek ontwikkelen, wat niet eenvoudig is. De open ruimtefuncties staan er onder sterke verstedelijkingsdruk. Het werd dan ook hoog tijd dat er wetenschappelijke interdisciplinaire aandacht komt voor de inrichting en het beheer van deze stadsranden, de contactzones met platteland. Dat debat ontwikkelt zich volop: zo werd er in 2001 in Gent een internationaal congres over gehouden (ROMBAUT, 2001). Ook GIELING (2006) houdt een pleidooi voor de herontwikkeling van de stadsranden (van de lobbenstad Amsterdam), waardoor de samenhang tussen stadslobben en blauwgroene vingers kan worden versterkt, met kwaliteitswinst voor beide. En

Tabel 2 (PODEVYN, 2006). De uitbreiding van Sint-Niklaas volgens het lobbenstadmodel levert een stad op met een veel kleinere oppervlakte én een langere stedelijke randzone met het platteland.

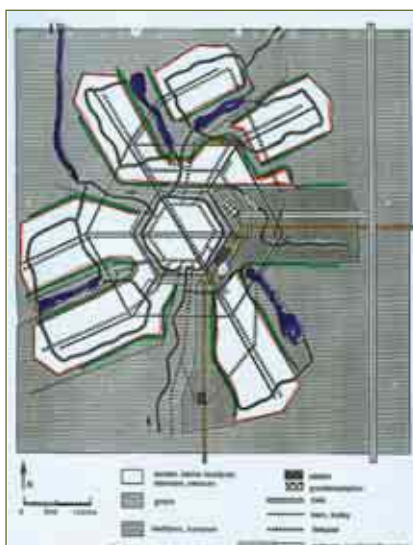
daarbij mag best worden onderstreept dat ook bouwprojecten in de stedelijke randzone best enige (milieuvriendelijke, groene) grandeur mogen vertonen. Prestigieuze groene bouwprojecten in deze stedelijke randzone kunnen helpen om de bestaande suburbanisatie enige orde en structuur te geven en om de randzone met de blauwgroene vingers enige allure en identiteit te verlenen.

Uit Tabel 2 is nog een andere duidelijke conclusie te halen. De uitbreiding van Sint-Niklaas volgens het door ons bepleite lobbenstadmodel is een stuk zuiniger met de oppervlakte: er is liefst 724 ha minder inname van grondoppervlakte door de lobbenstad Sint-Niklaas, dan in het concentrische uitbreidingsmodel. Die 724 ha ruimte in het omringende platteland blijft vrij van bebouwing en kan ingezet worden voor groen, recreatie, (stads)landbouw en andere bezigheden in de onmiddellijke buurt van de stad, want ze kunnen worden opgenomen in de door ons voorgestelde blauwgroene vingers.

5 Besluit

Uit deze studie blijkt dat het lobbenstadmodel voor Sint-Niklaas een goed alternatief model biedt voor de toekomstige stadsuitbreiding van deze stad.

De taakstelling die de overheid aan Sint-Niklaas oplegt voor industrie en wonen, kan zelfs **beter** met de uitbreiding van deze stad volgens het lobbenstadmodel worden gehaald, dan met het klassieke concentrische uitbreidingspatroon. De resultaten zijn voor Sint-Niklaas zo interessant dat een herziening van de voorgestelde

afbakening van dit regionaalstedelijk gebied zich wellicht opdringt.

Wij pleiten er dan ook voor om dit onderzoek voor een aantal andere steden in Vlaanderen te herhalen, om na te gaan of deze conclusies ook daar gelden.

Mocht dat ook elders het geval zijn, komt het ons voor dat dit lobbenstadmodel ook elders ten minste als alternatief naar voren moet worden gebracht om uit de compacte stad discussie te geraken. Minstens dienen dan beide uitbreidingsalternatieven bij de politieke besluitvorming inzake de afbakening van stedelijke gebieden en buitengebieden in Vlaanderen te worden betrokken. Dat is een proces dat volop loopt en waarbij thans alleen het concentrisch model wordt gehanteerd (Aalst, Kortrijk, Hasselt, Roeselare,), met de beschreven problemen van dien.

(1) Erik Rombaut is bioloog (RUGent, 1977). Als wetenschappelijk medewerker aan de UGent werkte hij mee aan de opmaak van de biologische waarderingskaart van België, aan een aantal landschapsoecologische studies van diverse beekvalleien in Vlaanderen ten behoeve van de (vroegere) Landelijke Waterdienst en hij was destijds ook betrokken bij de opmaak van enkele van de eerste landschapsplannen van ruilverkavelingen voor de vroegere Nationale nu Vlaamse Landmaatschappij. Vandaag doceert hij ecologie, milieukunde, ecologisch-duurzame ruimtelijke planning en stedenbouw aan het Hoger Architectuurinstituut Sint-Lucas te Gent en Brussel en doceert hij biologie en milieukunde aan de lerarenopleiding van de Hogeschool Sint-Lieven, departement Sint-Niklaas. erik.rombaut@scarlet.be

Hoger Architectuurinstituut Sint-Lucas
Hoogstraat 51, B-9000 Gent
tel +32 (0)9 2251000 fax +32 (0)9 2258000
Paleizenstraat 65-67, B-1030 Brussel
tel +32 (0)2 2420000 fax +32 (0)2 2451404

Katholieke Hogeschool Sint-Lieven
Departement Sint-Niklaas, Hospitaalstraat 23
B-9100 Sint-Niklaas
tel +32 (0)3 7764348 fax +32 (0)3 7663462

(2) Els Podevyn is geografe (RUGent, 2001) en stedenbouwkundige (CVO Sint-Lucas Gent, 2006). Als eindwerk maakte ze een casestudy over de stad Sint-Niklaas: naar een duurzame groene lobbenstad (PODEVYN, 2006), met als promotor Erik Rombaut. els.podevyn@sint-niklaas.be

lobbenstadmodel

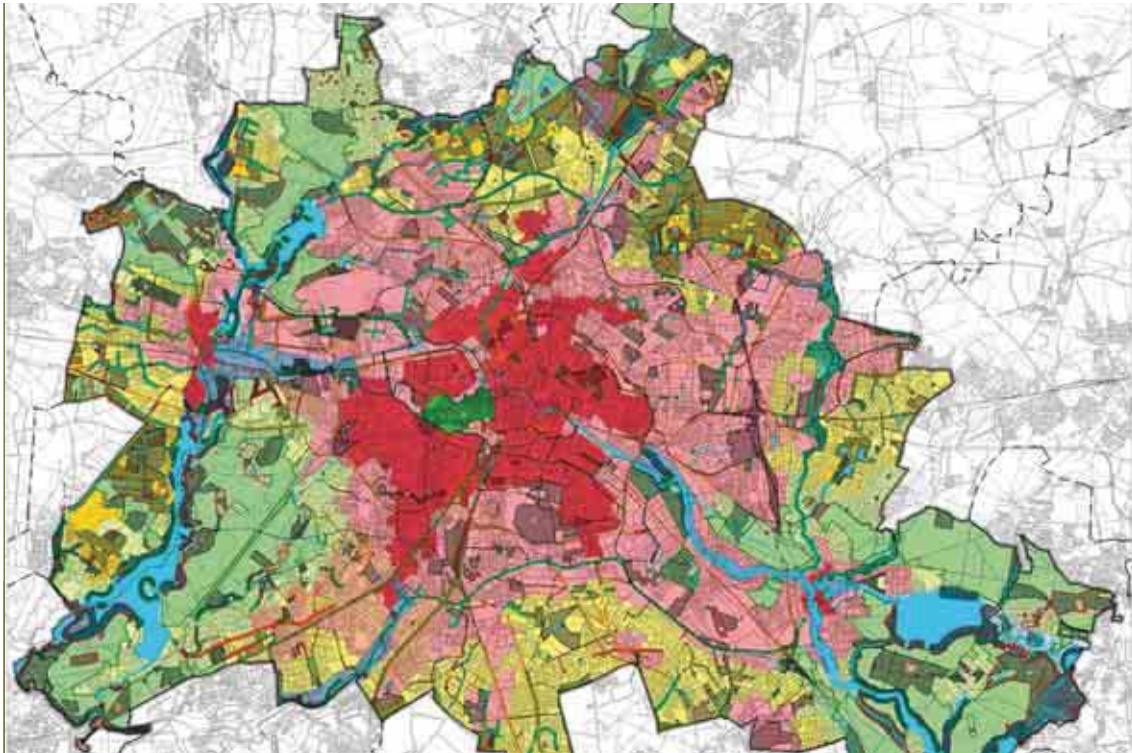
6 Literatuuroverzicht

- DENTERS, T 2006. De ecologische identiteit van de stad. Het urbaan district als biogeografische eenheid. *Landschap* 2006(3):127-132.
- GIELING, S. 2006. Stadsvorm (lobbenstad) Amsterdam. *Plan Amsterdam* jaargang 12 (1) feb 06. Dienst ruimtelijke ordening A'dam. 36 pp. ill. <http://www.dro.amsterdam.nl/Docs/pdf/PLAN%201%202006.pdf>
- HOWARD, Ebenezer, 1898. *To-Morrow: A Peaceful Path to Social Reform* (1898).
- JENS, M. et al. (red.). 1996 reprint in 2000. *The compact city. A sustainable urban form ?* London, E&FN SPON uitgeverij 350 pp. ill. 0-419-21300-7.
- LAGROU, E. 2000. *Sociologie en architectuur*. Cursus Hoger architectuurinstituut Sint-Lucas Gent/Brussel. 130 pp. ill.
- PODEVYN, Els. 2006. *Sint-Niklaas: naar een duurzame groene lobbenstad*. CVO thesis stedenbouw en ruimtelijke planning. 122 pp. ill. verdedigd in Gent, september 2006.
- ROMBAUT, E. 2001. *Considerations about the urban fringe af an ecopolis: a plea for a 'lobe-city'* (21/9/01).. Referaat op het internationaal congres: open ruimtefuncties onder verstedelijkingsdruk (open space functions under urban pressure) in Gent op 19-21 september 2001. Gepubliceerd in de 'Proceedings'.
- ROMBAUT, E. & K. MICHELSEN. 2005. *Water en Natuur in stad en buitengebied*. Pleidooi voor een blauw/groen netwerk. juni 2005. Gepubliceerd in het handboek 'Groenbeheer, een verhaal met toekomst' uitgegeven door de het ministerie van de Vlaamse gemeenschap. 576 pp. (AMINAL, afdeling Bos en Groen) i.s.m. VELT vzw. Redactie Prof. Dr. M. Hermy (KULeuven). ISBN 90-8066-222-4, pagina 514 - 551, ill.
- TJALLINGII, S. 1992. *Ecologisch verantwoorde stedelijke ontwikkeling*. IBN-DLO Rapport nr 706 Wageningen129 pp., ill.
- TJALLINGII, S. 1994. *An ecological approach to urban planning*. In van der Vegt et al. (eds). *sustainable urban development, research and experiments*. Delft University press. ISBN 90-407-1039-2
- TJALLINGII, S. 1996. *Ecological conditions. Strategies and structures in environmental planning*. IBN Scientific contributions 2. Wageningen, IBN-DLO. 320 PP. ill. ISBN 90-801112-3-6. Dissertatie TUDelft.
- TJALLINGII, S. 2000. *Ecology on the edge. Landscape and ecology between town and country*. *Landscape and urban planning* 48 (2000) 103-119.
- WILLIAMS, K. et al. (red.). 2000. *Achieving sustainable urban form*. London, E&FN SPON uitgeverij 388p.ill. 0-419-24450-6.

bron van de foto's :

CIOOS, I. 2006. *A green city center in Berlin. Biotope area factor (BAF)*. *Lezing 24/11/2006, Brussel, Studiedag Architecture & biodiversité KBIN, organisatie ceraa. www.ceraa.be*

ABLLOvzw

De eerste figuur geeft een overzicht van de stad Berlijn. Je kan daarop in het noordwesten, het zuidwesten en vooral in het zuidoosten van de stad blauwgroene vingers herkennen, die diep in de stad doordringen.

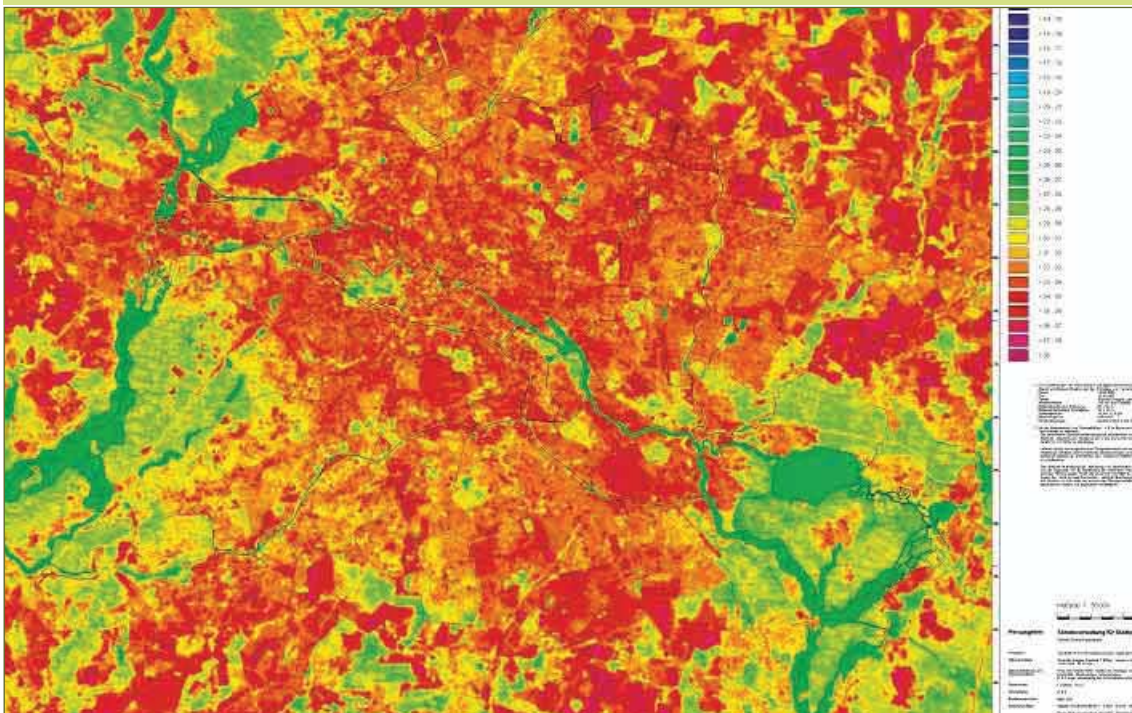
De tweede figuur is een luchtopname van Berlijn gemaakt met een infrarood camera.

Daardoor kan je de temperaturen vergelijken.

De rode en paarse kleuren duiden op de warme temperaturen van de bebouwde wijken en van het stenige centrum van de stad. De groenere tinten wijzen op lagere temperaturen. De blauwgroene vingers warmen duidelijk minder snel op dan de stenige lobben.

Blauwgroen vingers hebben daardoor dus een gunstige invloed op het stadsklimaat. Zo ontstaan drukverschillen: hogere luchtdruk in de blauwgroene vingers en lagere luchtdruk in het stadscentrum. Daardoor ontstaat er extra ventilatie van de stad (door convectie).

In tijden van klimaatwijzigingen is dat een krachtig argument tegen de concentrische stedenbouwkundige uitbreiding die ook de stad Sint-Niklaas heeft gepland.

GSM-ZENDMASTEN EN HUISMUSSEN

In brede maatschappelijke kringen, maar ook in de wetenschappelijke wereld, worden meer en meer vragen gesteld over de mogelijk

negatieve effecten die de straling van GSM-zendmasten kan hebben op mensen en dieren. Vooral over de mogelijke effecten van een onafgebroken blootstelling aan lage stralingsintensiteit, zoals die typisch aanwezig is nabij zendmasten, bestaat er weinig informatie. Een recente studie onderzocht het mogelijke effect van de straling van zendmasten op de aanwezigheid van een algemeen voorkomende broedvogel, de Huismus (*Passer domesticus*).

Tijdens het broedseizoen 2006 werd het aantal aanwezige mannetjes Huismussen geteld op 150 puntlocaties binnen zes woonwijken in België (provincie Oost-Vlaanderen). Tegelijkertijd werd op elke locatie de sterkte gemeten van de electromagnetische straling uitgezonden door GSM-zendmasten (900 en 1800 MHz 'downlink' frequentiebanden).

Deze gegevens toonden aan dat verschillen tussen telpunten in het aantal Huismussen significant negatief gerelateerd waren aan de sterkte van de straling (Chi"-tests, $P < 0.001$): op plaatsen met een relatief hoge straling werden beduidend minder mannelijke Huismussen geteld dan op locaties met minder sterke straling. Opvallend was dat dit verband erg gelijkaardig was binnen elk van de

maatschappelijk

zes onderzochte wijken, ondanks verschillen tussen de studiegebieden in zowel het aantal vogels als in de globale stralingsintensiteit.

De resultaten van deze voorlopige studie ondersteunen dus de idee dat een langdurige blootstelling aan straling van GSM-zendmasten een nadelig effect heeft op het gedrag en/of de populatiedichtheid van Huismussen. Om hierover meer sluitende uitspraken te maken, zijn echter wel bijkomende veldstudies en gecontroleerde laboratoriumonderzoeken nodig.

Meer informatie is te vinden in het gepubliceerde artikel.

Everaert, J., Bauwens, D. (2007). A possible effect of electromagnetic radiation from mobile phone base stations on the number of breeding House Sparrows (*Passer domesticus*). *Electromagnetic Biology and Medicine* 26:63-72.

De officiële versie van het artikel (enkel gratis Abstract) is te verkrijgen via

www.informaworld.com/smpp/content~content=a777382766~db=all~order=page

Een gratis exemplaar is beschikbaar via www.livingplanet.be/housesparrows.htm

*Joris Everaert Bioloog,
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).*

A.B.L.L.O. vzw

Actiecomité ter Beveiliging van
het Leefmilieu op de Linkeroever
en in het Waasland:

Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas

Secr. Erik Rombaut,

Stationsstraat 126,

9170 Sint-Gillis-Waas.

© + fax 03/770 71 47

erik.rombaut@scarlet.be

www.abllo.be

ONS STREVEN vzw

Milieuwerkgroep Tielrode :

B.A. Heymanstraat 92,

9140 Tielrode.

©03/771 20 92 of 03/711 04 43

www.onsstreven.be

info@onsstreven.be

DE RAAKLIJN

Vereniging voor kwaliteit van
de leefomgeving te Belsele:

F. De Beleyr, Kleemstraat 89,

9111Belsele. ©03/722.07.62

firmen.de.beleyr@telenet.be

www.deraaklijn.be

RING-COMITÉ (= Actiecomité

Neen aan de Grote Ring)

Gilbert Cant, Perstraat 88,

9120 Haasdonk © 03/775.19.31

gilbert.cant@gmail.com

www.haasdonk.com

Vriendenkring NATUUR- HUIS PANNEWEEL

Paul Maris,

Zandstraat 146,

9120 Haasdonk

© 03/755 15.85

info@panneweel.be

www.panneweel.be

Druk in de Weer

Forelstraat 35,

9000 Gent

Tel. 09 224 29 14

info@drukindeweer.be

DURME vzw

www.vzwdurme.be

info@vzwdurme.be

➔Afdeling LokerenMoerbeke- Sint-Niklaas-Stekene:

André Verstraeten,

Molsbergenstraat 1,

9160 Lokeren

© 09 348 18 59

© + fax 09/348 30 20.

andre.verstraeten@scarlet.be

➔Afdeling Waasmunster- Temse

Clem Ruelens,

Fortenstraat 72; 9250 Waas-

munster; © 052 46 02 56,

clem.ruelens@telenet.be

➔Afdeling Zele - Berlare - Wichelen :

Jan Maertens,

Dijkstraat 182,

9240 Zele,

© 052 / 45 31 41

donk@vzwdurme.be

➔Afdeling Hamme-Dendermonde

Frans Van Havermaet,

Rijbunder 1,

9220 Hamme,

© 052/471893

frans.van.havermaet@telenet.be

NATUURPUNT

➔ Waasland NOORD

Jan Dhollander, Bergstraat 25,

9170 De Klinge © 03/770.64.26

voorzitter@panneweel.be

www.natuurpunt.be/waaslandnoord

➔ Zuid-Waasland

Liliane Verbeke,

Cauwerburg 15

9140 Temse,

© 03/771.17.43

ECOTEST

Milieuvereniging gemeente Temse:

Negenoostraat 3, 9140 Steendorp

© 03/774 22 57

WASE IMKERSBOND :

Willy Devriese,

Drie Lindekens 48,

9120 Beveren

© 03/755 15 65

devriese.willy@skynet.be

V.E.L.T.

Vereniging voor Ecologische
Leef- en Teeltwijze:

Temmermans Marc

Watermolendreef 126

9100 Sint-Niklaas

marc.temmermans@telenet.be

**J.N.M. Jeugdbond voor Natuur-
studie en Milieu-bescherming**

➔afd. Waasland

Brecht De Meulenaer, Beukenhof
16, Nieuwkerken

brecht.de.meulenaer@pandora.be

www.jnm.be/waasland

➔afd Durmeland,

De Brauwer Neleke

Driesstraat 105

9240 ZELE

© 052/44 88 38

© 0498/77 49 70

debrauwer_neleke@scarlet.be

www.jnm.be/durmeland

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN

Schuttershof 14, 9100 Nieuw-
kerken, Sint-Niklaas.

Jan Rodts ©03/296 26 80

info@vogelbescherming.be

www.vogelbescherming.be

HOF TER SAKSEN

Arboretum & groendienst

©03/775 28 51 Haasdonkbaan

101, 9120 Beveren

HORTUS TER SAKSEN vzw

August De Boeckstraat 17, 9120

Beveren. © 03/755.23.26

**C.V.N. Centrum voor natuurbe-
schermingseducatie -regio Waas**

D. De Roose,

Schauselhoekstraat 18,

9140 Temse, © 03/771.49.24

'T GROENE WAASLAND

Hoofdredactie Dirk Hylebos - Fortenstraat 99
9250 Waasmunster - 052/46 30 51
Boekhouding Maarten Geeraerts - buitenstraat 68
9170 Sint-Gillis tel 03/234 08 13
rek. nr. 000-1709871-52

Vormgeving en coördinatie : Maria Van de Vyver
 Gilbert Cant 03/775 19 31

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 5 EURO Oplage 1400 exemplaren

't groene waasland verschijnt **in** januari,
maart, mei, september en november.

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit

*** door 5 EURO over te schrijven naar 't groene waasland op het nr 000-1709871-52**
met vermelding abonnement *'t groene waasland* 2007

en is dan tevens 'toegegetreden' lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op de vorige bladzijde

Inhoud:

- 2 ...Woordje hoofdredacteurDirk Hylebos
- 3 ...Verzet tegen mestverwerkingsbedrijf te Meerdonk groeit ABLLO/Natuurpunt NOORD
- 4 ...Wase natuur en cultuur in de Durmetuin in Tielrode een schot in de roos! Ons Streven
- 6 ...Ons Streven naar de Raad van StateOns Streven
- 7 ...Beste vrienden van de natuurvzw Durme
- 8 ...Soortenbeschermingsproject ToervaartmeersenNatuurpunt Zuid-Waasland
- 9 ...Succesrijke voorstelling van de klimaatfilm van Al Gore in Sint-Gillis Waas ABLLO vzw
- 9 ...Niet genoeg licht in Sint-Gillis WaasABLLO vzw
- 10 ...Pleidooi voor een veilige afscherming van het StropersfietspadABLLO vzw
- 10 ...Pesticiden in ruilverkavelingsgebiedABLLO vzw
- 11 ...Broedgeval ooievaar in Berlarevzw Durme
- 12 ...Waar men gaat langs Wase wegen... ..ABLLO vzw
- 14 ...Of Dit landschap wordt u aangeboden door... ..ABLLO vzw
- 14 ...Unieke studierichting natuur- en landschapsbeheer - 3de graad TSO
- 15 ...Kalender + Info
- 22 ...Het lobbenstadmodel voor Sint-Niklaas ?ABLLO vzw
- 30 GSM-zendmasten en HuismussenJoris Everaert

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 27ste jaargang - nr 3; mei 2007 - nr **150**
verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE : Liliane Verbeke (foto's), Marc Temmermans, Tonny Temmerman, Katy Beke, Jenny De Laet, Willy Devriese, Jef Verspecht, Romain Van Puyvelde, Dirk Hylebos, Gilbert Cant (foto's).

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen zijn **vòòr 20 augustus 2007** op het Email-adres : gilbert.cant@gmail.com of schriftelijk bij Gilbert Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk